БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 18 (2309). | 26 январь, шанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

БОШ ЙЎЛИМИЗ

Шонли элимизнинг баҳодир халқи мўл-кўлчилик ва маъмурчилик бахш этувчи коммунизм қурмоқда. Бу улуғвор вазифани муваффақиятли амалга оширишда техникани тараққий эттириш ҳал қилувчи роль ўйнайди. Шу сабабли партиямиз техникани бутун чоралар билан тараққий эттириш — иқтисодий сиёсат соҳасидаги бош йўлимиздир, деб қайта-қайта уқтирмоқда. Негаки техникани қанчалик тараққий эттирсак, юксалиш, ривожланиш суръатларимиз шунчалик тезлашади, олға қараб, нурафшон коммунизм йўлидан шунчалик илдам одим отамиз. «ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ ШУНДАЙ БИР АСОСИЙ ПОЗИЦИЯДИРКИ,— деди ўртоқ Н. С. Хрущев КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумида қилган докладида, — УНИНГ ЁРДАМИ БИЛАН БИЗ КОММУНИЗМНИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКА БАЗАСИНИ ЯРАТИШ ВА ЭНГ ЮҚОРИ МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИГА ЭРИШИШ ВАЗИФАСИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ҲАЛ ҚИЛА ОЛАМИЗ».

Областимиз саноатчилари партия XXII съезди кўрсатмаларини оғишмай амалга ошира бориб, янги техникани жорий этиш ва технология процессларини такомиллаштириш соҳасида анчагина иш қилдилар. Етти йилликнинг ўтган даври мобайнида завод ва фабрикаларда 200 дан ортиқ поток-технология ва конвейер линиялари, 320 та махсус агрегат автомат ишга туширилди. Фақат кейинги икки йил ичида 1500 га яқин ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилди. бу эса ўз навбатида давлатнинг 12 миллион сўмлик маблағини тежаш, меҳнат унумдорлигини кўтариш ҳамда техника-иқтисодий кўрсаткичларни янада яхшилаш имконини берди. Янги машиналар, механизмлар, ускуналар конструкциясини яратиш ва уларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш соҳасида қилинган ишлар оз эмас. Чунончи, пахта терадиган, чигит экадиган, сунъий толаларни пишитадиган, пахта тозалайдиган ва бошқа бир қанча халқ хўжалиги учун жуда муҳим машина ва механизмларнинг янги хиллари яратилди.

Лекин бу соҳадаги ишларимиз қўйилаётган талабларга ҳали тўла жавоб беролмайди. Саноатимиз энг мукаммал машина ва приборлар билан бир қаторда замон ва давр талабларидан орқада қолган, эскирган ускуналарни ҳали ҳам анчагина ишлаб чиқармоқда. Янги техникани, прогрессив технологияни ишлаб чиқиш ва уни жорий этиш кўпинча йиллаб чўзилиб кетмоқда. Чунончи, етти йилликнинг ўтган даври мобайнида планда кўзда тутилган эски машиналарнинг фақат ярмигина ишлаб чиқаришдан олиб ташланган, айни вақтда эса саноат маҳсулотининг мўлжалдаги 110 та янги туридан фақат 39 тасинигина тайёрлаш ўзлаштирилган.

Пахтачилик бўйича махсус конструкторлик бюросининг ходимлари «СУ-1,5» маркали поя майдалайдиган универсал машинанинг тажриба нусхасини 1961 йилдаёқ яратган эдилар. У ҳартарафлама синаб кўрилди ва кўплаб ишлаб чиқариш учун тавсия этилди. Янги машина пахта, маккажўхори, нўхот ва бошқа бир қанча экинларининг поясини ўради ҳамда майдалайди. Унинг конструкцияси жуда содда, бошқаришга қулай, исталган тракторга тиркаб ишлатса бўлади. Битта худди ана шундай машина мавсумда хўжаликка икки минг сўм иқтисодий фойда келтириши мумкин. Ваҳоланки, уни тайёрлаш учун бор-йўғи 700 сўмга яқин маблағ талаб этилади. Демак бир мавсумнинг ўзидаёқ машинани тайёрлаш учун сарфланган маблағ уч ҳисса қилиб қопланади.

Машинанинг ана шу хусусиятларини ҳисобга олиб, Ўрта Осиё машина-синаш станцияси уни кўплаб ишлаб чиқаришга тавсия қилди, «Узсельхозтехника» эса республика Совнархозига 500 та ана шундай машина учун заказ ҳам берди. Лекин республика Госплани ва Халқ хўжалик кенгаши ишлаб чиқариш қувватлари етишмай турибди, деган баҳона билан 1962 йилда ҳам, бу йил ҳам қишлоқ меҳнаткашлари учун жуда зарур бўлган бу машинани тайёрлашни планга киритмадилар. Ваҳоланки, «Чирчиксельмаш» заводида конструкцияси аллақачон эскирган ва кўрсаткичлари бўйича «СУ-1,5» машинасидан анча паст бўлган «КС-43» маркали ғўзапоя юладиган машиналарни ишлаб чиқариш ҳамон давом эттирилмоқда. Ахир, бу янги техниканинг қадрига етмасликнинг худди ўзгинаси-ку!

Бундай ҳолнинг юз беришига сабаб шуки, партия ва хўжалик ташкилотлари техникани тараққий эттириш соҳасида тузилган планларнинг бажарилишини ҳали ҳам суст назорат қилмоқдалар, қолоқлик ва турғунликка қарши етарли кураш олиб бормаётирлар, корхона раҳбарларига нисбатан талабчан бўлмаётирлар. Янгиликни ижод этиш ва уни ҳаётга сингдириш катта ғайрат, жасорат ва ташаббус кўрсатишни, ўрганиб қолинган иш усулларини ўзгартишни талаб этади. Афсуски, бизда шундай хўжалик раҳбарлари ҳам борки, улар ўз осойишталикларини ўйлаб, жон койитишни истамайдилар, куйиб-пишиб ишламайдилар, ҳаёт илгари сураётган талабларни ўз вақтида пайқаб олмайдилар. Улар учун маҳсулот ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилса бас, масаланинг бошқа томонлари унчалик аҳамиятли эмас. Тараққиётимиз суръатларига кишан бўлувчи бундай зарарли кайфиятга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш — партия ташкилотларининг, барча коммунистларнинг муҳим ишидир.

Областимизда жуда кўп лойиҳалаш ва конструкторлик бюролари ишлаб турибди. Лекин уларнинг ҳар бири ўз бошига, бир-биридан ажралган ҳолда иш олиб бормоқда. Натижада илмий кучлар сочилиб кетмоқда ва бу ташкилотлар техника сиёсати масалаларини ҳал қилишда етакчи ўринни эгаллаёмаётирлар. Илмий-тадқиқот ташкилотларининг, конструкторларнинг ва корхоналар коллективларининг куч-ғайратини, ижодий изланишларини ҳаёт илгари сураётган масалаларни тезроқ ҳал этиш, халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун пухта ва ихчам, бошқаришга қулай, иш унуми юксак техникани тезроқ яратишга қаратиш, бу соҳадаги тарқоқлик ва параллелизмни батамом тугатиш лозим. Илмий-тадқиқот муассасаларининг иш даражасини тағин ҳам юқори кўтариш ва уларни ишлаб чиқаришга яқинлаштириш зарур. Партиямиз Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорлари бизни шунга даъват этади.

Янги техника ижодкорлари — илмий ходимлар, конструкторлар, технологлар ўртасида ижодий ташаббускорликни ошириш, лабораторияларда, тажриба участкаларида вужудга келаётган янгиликларни ўз вақтида пайқаб олиш ва уларни қўллаб-қувватлаш, янгиликка кенг йўл очиб бериш, консерватизмнинг ҳар қандай кўринишларига қарши аёвсиз кураш очиш — маҳаллий партия ва совет ташкилотларимизнинг муқаддас бурчидир.

Давр талаби, ҳаёт талаби бу!

РАИСЛАР ТАЖРИБАЛАРНИ ЎРТОҚЛАШМОҚДАЛАР

Кеча Тошкентда областимиз колхозлари раисларининг малакасини ошириш курслари очилди. КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** курсларнинг очилиш маросимида кириш нутқи сўзлади.

Шундан сўнг залга йиғилган колхоз раислари Тошкент қишлоқ область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **М. А. Абдураззоқов**нинг нутқини тингладилар.

— Қадрдонимиз Никита Сергеевич Хрущевнинг КПСС Марказий Комитети Президиумига ёзган хатида халқимиз фаровонлигини янада ошириш, мамлакатда тўкинчилик ва маъмурчилик яратишга қаратилган катта масалалар кўтарилган. Биз ана шу хатда айтилган фикрларни изчиллик билан амалга оширишимиз зарур. Областимиз меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, айниқса пахта етиштиришда йил сайин анча дуруст натижаларга эришиб келмоқдалар. Лекин бу «бизнинг камчиликларимиз мутлақо йўқ» деган гап эмас, албатта. Ишимизда ҳали жиддий камчиликлар мавжуд. Ҳозирча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари саноат ишчиларидан бирмунча орқада қолмоқдалар. Бунинг боиси нимада? Боиси шундаки, саноатда пухта ўйлаб тузилган режа асосида иш юритиш, сермеҳнат ишларни комплекс механизациялаштириш тадбирлари кўнгилдагидай амалга оширилаяпти. Қишлоқ хўжалигида-чи? Қишлоқ хўжалигида пухта ўйланган режалар асосида иш юритиш талабга унчалик жавоб бермайди. Кўпчилик хўжаликларда ернинг қадрига етилмайди, тупроқни ҳосилдор қилиш, кўчатнинг етарли бўлишини таъминлаш, комплекс механизацияни кенг жорий қилиш ва ҳоказо ишларга етарли эътибор берилмайди. Шунинг учун ҳам областимиз ўтган йили пахта тайёрлаш давлат планини бажаролмади, деҳқонларимиз доғда қолдилар.

Етти йилликнинг бешинчи йилида олдимизда жуда катта ва шарафли вазифалар турибди. Бу йил қандай қилиб бўлмасин давлат томонидан берилган топшириқларни кўнгилдагидай қилиб бажаришимиз зарур. Раис ўртоқлар! Сизлар ўзингиз раҳбарлик қилаётган хўжаликларда бу йил пахтадан ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирилишини таъминлай олсангиз, жонажон халқимиз учун, севимли она-Ватанимиз учун қутлуғ иш қилган бўласиз.

Шундан сўнг раислар малакасини ошириш курсларининг дастлабки лекциялари бошланди. Мана, минбарда Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «ЎзССР беш йиллиги» совхозининг директори ўртоқ **И. Иброҳимов.** У колхоз раисларига ўзи директорлик қилаётган совхоз пахтакорлари ўтган йили қандай қилиб 12,5 минг тоннага яқин «оқ олтин» етиштирганликлари, механизаторлар қандай қилиб 7,5 минг тоннадан ортиқ ҳосилни машиналар билан йиғиштириб олганликлари ҳақида батафсил ҳикоя қилиб берди.

Колхоз раисларининг малакасини ошириш курслари 15 кун давом этади. Раислар ана шу муддат давомида ўз тажрибаларини бир-бирлари билан ўртоқлашадилар, олимлар, мутахассислар, машъал хўжаликлар раҳбарларининг пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ҳамда чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш масалаларига бағишланган мазмундор лекцияларини тинглайдилар.

Суратда: колхоз раислари малакасини ошириш курсларининг очилиш маросими.

А. Абалян фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ИШ ҚУРОЛИНГ СОЗ БЎЛСА

Дала иши қизиб кетди. Ахир, ҳадемай баҳор ҳам келиб қолади. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга аҳд қилганмиз, шундай экан, бу ҳосилга шу кунларда замин яратилади. Буни яхши тушунган деҳқонларимиз ҳар бир қулай фурсатдан унумли фойдаланиб, кўкламга пухта тайёрланмоқдалар. Ариқ-зовурлар сув равон оқадиган қилиб тозаланмоқда, далаларга маҳаллий ўғит ташиб чиқарилиб, махсус ўраларда кўмиб чиритилмоқда, минерал ўғит ташиб келтирилмоқда.

Халқимизда иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлур, деган гап бор. Техника деҳқоннинг энг яқин дўсти. Трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ўз вақтида сифатли ремонт қилиб мавсумга созлаб қўйиш—ҳозирги куннинг энг жанговар вазифаларидан бири.

Кўпгина пешқадам хўжаликлар бу вазифани муваффақиятли бажармоқдалар. Юқори Чирчиқдаги «Правда» колхозининг устахонасида бўлсангиз, у ердаги меҳнатни кўриб ҳавасингиз келади. Ремонт ишлари узел поток усулида ташкил этилган. Ҳарбир механизатор, ремонтчи ишчи ўзига топширилган вазифани аъло даражада бажариш учун курашиб яхши натижага эришди. Колхоздаги 51 чопиқ трактори кўкламга шай қилиб қўйилди. Сеялка, плуг, культиватор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилиш ҳам жадал боряпти. Ремонтдан чиқарилан машиналар обдон кўрикдан ўтказилгач, усти бек жойларда сақланади.

Лекин баъзибир район ва колхозларда техниканинг қадрига етилмаётганлиги, ҳали вақт эрта-ку, деб ремонт ишлари пайсалга солинаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Ўрта Чирчиқ районидаги Карл Маркс номли колхоздаги аҳвол бунга мисол бўла олади. Бу ерда ремонт ишлари «Узсельхозтехника»нинг район бирлашмаси бўлими билан узвий алоқада ташкил этилмаётир. Натижада қимматли дамлар бекор ўтяпти. Тракторлар ремонти пайсалга солинмоқда. Бундай ҳолларга барҳам бериш керак.

Ҳамма колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалик машиналари ремонтини барча чоралар билан жадаллаштириш зарур. Бунда илғор хўжаликларнинг тажрибаларидан фойдаланиб, ремонт ишларини узел-поток усули-асосида олиб бориш мақсадга мувофиқдир. Ремонтдан чиқарилган машиналарни яхшилаб кўрикдан ўтказилгандан сўнггина қабул қилиб олиш лозим.

Шуни айтиш кераккi, кўпгина хўжаликлар ўзларининг ҳозирги замон ускуналари билан жиҳозланган яхши устахонлари ва малакали ремонтчи кадрларига эга бўлмасалар ҳам, капитал ремонт ишларини ўз кучлари билан бажаришга ҳаракат қиладилар. Натижада анча қийинчилик туғилади. Ваҳоланки, мураккаб ремонт ишларини «Узселхозтехника»нинг ремонт бўлимлари ёрдамида амалга ошириш мумкин. Ўз навбатида «Узсельхозтехника»нинг район бирлашмаси ремонт ишларини сифатли ўтказишда, шартномаларни бажаришда колхоз ва совхозларга яқиндан ёрдам берсин.

Баъзибир хўжаликларда ремонт пайтида сеялка ва культиваторларни қайси схемага мослаб созлашга эътибор берилмайди. Натижада баҳор келиб экиш бошлаганда «Бизда ана шу схемага мосланган культиватор ёки трактор йўқ, деган баҳоналар рўкач қилинади. Ана шунинг олдини олиш учун ишни ҳозирдан пухта қилиш лозим. Қанча ерга қанча схемада чигит экилишига қараб трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ўша схемага мослаб созлаш керак.

Техникани ўз вақтида сифатли ремонтдан чиқариб, кўкламга шай қилиб қўяйлик!

ДЎСТЛИК МАКТУБЛАРИ

БЕРЛИН, 24 январь. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетасининг хабар беришича, Германия-Совет дўстлиги жамиятининг правлениеси президиуми КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущевга мактуб билан мурожаат қилди. Мактубда Н. С. Хрущевнинг Германия Бирлашган социалистик партияси VI съездидаги нутқини жамият аъзолари руҳланиб ва маъқуллаб кутиб олганликлари ифодаланган. Мактубда таъкидланишича, жамият аъзолари ва республиканинг барча меҳнаткашлари Ғарбий Германия билан мусобақада меҳнат унумдорлигини оширишнинг аҳамияти тўғрисида Н. С. Хрущев айтган гапларни яхши тушунадилар.

Мактуб авторлари ишонтириб айтадиларки, жамият аъзолари ва ГДР даги барча меҳнаткашлар Совет Иттифоқи меҳнаткашлари билан ҳамкорлик қилиш ва тажриба алмашиш йўли билан меҳнат унумдорлигини ошириш соҳасидаги мавжуд катта имкониятлардан социализм ва коммунизмнинг умумий иши йўлида янада яхшироқ фойдаланмоқлари учун Германия-Совет дўстлиги жамияти бундан буён ҳам зўр куч-ғайрат сарфлай беради.

«Нейес Дейчланд» Н. С. Хрущевнинг жамият президиумига ёзган жавоб мактубини ҳам эълон қилди. Н. С. Хрущев қизғин табриклар учун ташаккур билдиради ва жамият мактубини Совет Иттифоқи билан дўстликнинг ифодаси деб, Совет ҳукуматининг ташқи сиёсатини маъқуллаш деб баҳолайди.

Н. С. Хрущев жамиятга тинчлик ва социализм учун Совет Иттифоқи билан ГДР халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун курашда янгидан-янги катта муваффақиятлар тилайди.

ҚУРИЛИШНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети за республика Министрлар Совети томонидан 25 январда чақирилган республика кенгаши КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорлари асосида етти йилликнинг бешинчи йилида Ўзбекистон қурувчилари олдида турган янги вазифаларни муҳокама қилишга бағишланди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида очилган бу кенгашга республика қурилишлари ва бинокорлик материаллари саноати корхоналарининг ишчилари, инженерлари ва новаторлари, илмий ва лойиҳалаш ташкилотларининг ходимлари, партия ва совет органларининг вакиллари, шунингдек Белоруссия ва Тожикистон қурувчиларининг делегациялари тўпланди.

Кенгашни КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг саноатга ва қурилишга раҳбарлик бюроси раисининг ўринбосари С. И. Иброҳимов 1962 йилдаги капитал қурилиш планининг бажарилиш якунлари ва республика қурилиш ташкилотларининг 1963 йилдаги вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Кенгашда қурилиш муддатларини қисқартиришга ва унинг сифатини яхшилашга, қаратилган мажбуриятлар қабул қилинди.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчевга табрикнома йўлладилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети саноат ва қурилишга раҳбарлик бюросининг раиси Н. В. Мартинов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё бюроси раисининг ўринбосари А. И. Акулинцев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолигига кандидатлар Қ. Муртазоев, И. М. Нажесткин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Саноат ва қурилишга раҳбарлик бюросининг аъзолари П. В. Каймаков, И. В. Марцинюк, С. Н. Нуриддинов, М. Р. Рамазонов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

ИЛДИЗ ОТГАН ЭЪТИҚОДЛАР

Карл Маркс номли колхоздаги ўртоқлар: «чорвачилик фойда келтиряпти» десалар қўшни «Ўзбекистон» колхозидагилар «чорвачилик зиён келтираяпти», дейдилар. Нега Карл Маркс номли колхоздагилар чорвачиликдан мамнун-ку. «Ўзбекистон» колхозидагиларнинг ҳасратидан чанг чиқади. Ери, суви, табиий шароити ҳар хилми?

Йўқ, бундай деб бўлмайди. Ер шароити бир хил, чорвачилик учун зарур бинолар бир-биридан қолишмайди. Ҳар икки хўжаликнинг моддий имкониятлари ҳам бир-биридан қолишмайди. «Ўзбекистон» колхози яқиндагина Калинин районида чорвадан юқори маҳсулот етиштиришда донг чиқарган хўжалик. Ҳатто 1961 йилда ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 3850 килограммдан ортган.

Шунинг учун кўплар колхоз раиси Турғун Мирзаевни олқишлаб чапак ҳам чалган, мақтаган. Энди бўлса бу колхоздаги чорвачилик ишларини мақтаб бўлмайди.

Карл Маркс номли колхоз билан «Ўзбекистон» колхоздаги чорвачилик ишларини солиштириб қаралса тафовут жуда катта.

Масалан, ўртоқ Ғ. Абдуллаев раислик қилаётган Карл Маркс номли колхозда 1962 йилда суғориладиган ҳар юз гектар ер ҳисобига 99,5 центнердан гўшт, 583 центнердан сут етиштирилган бўлса, ўртоқ Т. Мирзаев раислик қилаётган «Ўзбекистон» колхозида бор-йўғи 29,6 центнердан гўшт, 210 центнердан сут етиштирилди.

1961 йилда «Ўзбекистон» колхозида етиштирилган чорва маҳсулотларининг таннархи ҳам қимматга тушди. Агар Карл Маркс номли колхозда бир килограмм мол гўшти 1 сўм 45 тийинга тушган бўлса, «Ўзбекистон» колхозида 1 сўм 84 тийинга тушди. Қўй гўшти Карл Маркс номли колхозда 54 тийин бўлса «Ўзбекистон» колхозида 78 тийин бўлди.

Хуллас қайси томонини олиб қараманг шу хилда кескин фарқни кўрасиз ва «Ўзбекистон» колхозида чорвачилик ишларига хўжалик манфаати нуқтаи-назаридан қараб раҳбарлик қилинмаётганини ҳис қиласиз.

Бу колхоз раҳбарлари билан суҳбатлашиб қолсангиз чорвачилик зиён келтираётганига талай сабабларни саржин қилиб тахлаб ташлайдилар.

Аввало колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Хабибулла Пўлатов «Ким чорвачилик фойда келтиради деса бекор айтипти»деди. Демак бу ерда «чорвачилик ҳамиша зиён келтириши керак» деган эътиқод, нотўғри фикр илдиз отиб кетган.

Айб этмангиз янгиликни кўролмасак,
«Тандем»нинг афзаллигин билолмасак
Шу сабабдан дўкондан олдик қулф,
«Тандем»нинг эшигига солдик қулф.

М. Воробейчиков чизган расм.

Колхоз раиси Турғун Мирзаев учун чорвачиликдан фойда келадими, зиён келадими, гўё барибирдек, бош қотириб хўжаликнинг бу тармоғини фойда келтирадиган қилишни ўйлаб ҳам кўрмайди.

Эҳтимол ўртоқ Мирзаев бу даъво бўлмаган гап, ёлғон, ахир сигирларимизни аллақачон зотли қилганмиз, ферма учун қулай бинолар қурганмиз, ем-хашак тайёрлаяпмиз, маккажўхори, лавлаги экаяпмиз, дер. Қолаверса сутчилик фермасини қанча маблағ сарфлаб механизациялаштиряпмиз «тандем» методида сут соғишни жорий қилдик, дер. Раиснинг бу эътирозлари бир томондан қараганда жуда тўғри, лекин...

Мана лекинига қулоқ солинг. Нима учун бу колхозда чорвачилик зиён келтиряпти? Ҳақиқатан бу колхоздаги сигирлар зотли. Лекин шундай бўлишига қарамай ўтган йили ҳар бир соғин сигирдан 1961 йилга нисбатан 800 литрдан кам сут соғиб олинди. Бунга баъзи кишилар «тандем» усулини қўллаш сабаб бўлди. деб важ кўрсатмоқдалар. Бу нотўғри фикр. Чорвачиликни механизациялашга қарши кишиларнинг қолоқ фикридир. Сут маҳсулотининг камайиб кетишига янги усул эмас, ўтган йили 44 сигирнинг қисир қолиши сабаб бўлди.

Давлатдан тайёр кунжара, барда, шелуха ва бошқаларни сотиб олиб сигир боқишга ўрганиб қолган раҳбарлар колхознинг ўзида арзон ем-хашак тайёрлашга етарли эътибор бермаётганликлари хўжаликка катта зиён келтираяпти.

Масалан, ўтган йили 1308 тонна ўрнига 1257 тонна беда тайёрланди. Колхоз раҳбарлари биз ўтган йили 3155 тонна ўрнига 5554 тонна силос тайёрладик, деб мақтаниб ҳам қўядилар. Аммо улар 515 тонна ўрнига борйўғи 167 тонна маккажўхори дони олинганини, дон учун экилган маккани силос қилиб юборганликларини айтмайдилар. Агар улардан силос яхшими, дон яхшими, деб сўрасангиз албатта дон яхши-да, дейдилар-у, дон олишга аҳамият бермайдилар. 31 гектар ерга экилган лавлагидан ҳам планда белгиланганидан анча кам ҳосил олинди.

Хўш, колхозда сутнинг камайиб кетишига «тандем» — усули сабаб бўлди, дейишаяпти, бўлмаса 181 тонна ўрнига 99 тонна гўшт тайёрланишига ҳам шу усул сабаб бўлдими? Ҳатто қўй гўштининг таннархи қиммат бўлишига ҳам сабаб шуми?

Ҳали колхозда 1962 йилнинг якуни чиқарилгани йўқ. Лекин 1961 йилга нисбатан чорвачиликда кам маҳсулот етиштирилгани аниқ.

Сутчилик фермасини бир айланиб кўрсангиз бу ердаги қулай шароит кўпчилик колхозларда йўқ эканлигига дарҳол қаноат ҳосил қиласиз. Лекин раис айтмоқчи бўлган янги сут соғиш аппарати ишлатилмаганига ҳайрон бўласиз.

— «Тандем» усулида сигир соғиладиган хонани кўрсак бўладими?

— Бўлади, бўлади, — деди бригада бошлиғи Хамид Нуриддинов йўл бошлаб. Биз борган хона қулф эди. Маълум бўлишича механик Ҳайитбой Саидов бу хонани беркитиб ўн кунга қаёққадир кетган экан.

Сигирхонада сут соғиб юрган Мунаввар Исҳоқованинг гапларини эшитинг:

— Мен илгари «тандем» усулида 98 та сигирдан бир кунда 1100 литрдан сут соғиб олардим. Ҳозир 15 сигирдан қўл билан 170 литр сут соғаяпман, — деди.

Демак ўртоқ Исхоқова илгари бир ўзи етти кишининг ишини бажариб, икки кишининг ҳақини олар экан. Сут соғиш агрегатига қулф солингандан кейин сут соғувчилар сони 6 кишига кўпайибди. Бу колхозда таннархни арзонлаштириш учун ана шундай «кураш» олиб борилмоқда.

Муслим Юсупов мудирлик қилаётган ферманинг бир четида чўчқабоқарлар ҳам бор. Ҳаммадан қолоқ соҳа шу. Чўчқахонага одамлар келаверади-кетаверади, лекин муқум ишлайдиган киши йўқ. Ўтган йилнинг ўзида Георгий Вазлер, Николай Андрейшенко, Эркин Маҳмудов, Мирхайдар Юнусовлар келиб кетдилар. Ҳозир Иван Мурзаев ишлаяпти. Лекин унинг қачонгача ишлаши номаълум. Хуш, бунинг натижаси нима бўлди. Натижа шуки, 28 та она чўчқадан план бўйича 384 бош ўрнига 172 бош чўчқа боласи олинди, холос. Колхозда чорвачилик зиён келтираётганининг баъзи сабаблари мана шулар.

Колхоз раиси ўртоқ Т. Мирзаев бу аҳволга кўникиб қолганга, ҳамон мақтовларнинг кайфини суриб юрганга ўхшайди. Калинин район ишлаб чиқариш бошқармаси колхоздаги «тандем»ни ишга солиш учун зарур чораларни кўриши, бу ерда ўрнашиб қолган қолоқ фикрларни емириб ташлаши, чорвачиликни фойда келтирадиган соҳага айлантиришда амалий ёрдам бериши керак.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

МЎЛ ҲОСИЛГА ЗАМИН

Калинин башқармасига қарашли А. Навоий номли колхознинг меҳнатсевар сабзавотчилари 835 гектар ернинг ҳар гектаридан 12 тонна ўрнига 14 тонна картошка, 15 тонна ўрнига 30 тонна помидор, 25 тоннадан ошиқ полиз маҳсулотлари етиштириб ўтган йилни қувончли натижалар билан якунлаган эдилар.

КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми қарорларидан беҳад руҳланган колхоз аъзолари қўлга киритилган бу ютуқларни янги муваффақиятлар билан мустаҳкамлаш мақсадида шудгорлаш, далага маҳаллий ўғит чиқариш ишларини авж олдириб юбордилар.

Ишнинг кўзини билган колхоз сабзавотчилари ҳозиргача ҳар гектар ерга 400 килограмм маҳаллий ва 200 килограммдан минерал ўғит солиб, мавжуд ерларни 30 сантиметр чуқурликда сифатли шудгорлаб қўйишди. Далага чиқариш учун 2850 тонна гўнг тайёрлаб қўйилди. Гўнг тайёрлаш ҳозир ҳам қизғин давом этмоқда. Колхознинг Ю. Қосимов, К. Мажидов, С. Абдувалиев, Р. Рихситиллаев ва Р. Иноятов каби меҳнатсевар аъзолари далага ҳар куни 16-18 тоннадан гўнг чиқариб, кўпчилик ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

М. МУҲАМЕДОВ.

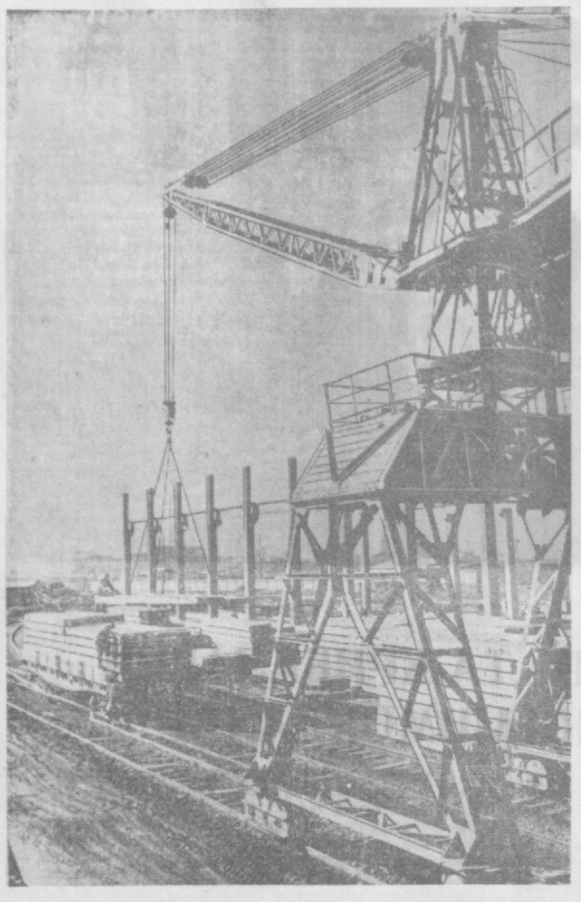

«Главстройиндустрия» бош бошқармасига қарашли бешинчи темир-бетон буюмлари заводи Олмалиқдаги пешқадам корхоналардан биридир. Заводнинг меҳнатсевар коллективи қурилишларга йиғма темир-бетон деталь ва конструкцияларни кўплаб етказиб беришда жонбозлик кўрсатаётир. Суратда: тайёр темир-бетон деталларни платформага ортиш пайти.

А. Абалян фотоси.

БУЛАРНИ ЎҚИНГ:

«МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ АСОСЛАРИ»

О. В. Куусинен раҳбарлигидаги авторлар коллективи ёзган ана шу ўқув қўлланмасининг иккинчи нашри босилиб чиқди. Китоб сиёсий маориф шохобчасининг тингловчилари, пропагандистлар ва ўқитувчиларга мўлжалланган. Иккинчи нашр биринчи нашрнинг мундарижасини сақлаб қолиш билан бирга, ҳозирги замон маркс-ча-ленинча тафаккурининг энг улуғвор асари — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг ғоялари ҳамда КПСС XXII съезди бошқа ҳужжатларининг асосий қоидалари билан бойитилган.

ҚАНДАЙ КИШИ БЎЛИШ КЕРАК...

Ёшларга мўлжалланган бу публицистик китобнинг автори Ф. Кузнецов ҳозирги ёш авлодни тўлқинлантириб турган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Ҳаётнинг мазмуни нимадан иборат, киши ўзининг ҳақиқий истеъдодини қандай белгилаб олиши, ўзининг куч-қувватини сарфлаши лозим бўлган асл мақсадни қандай топиши мумкин, чинакам қаҳрамонлик билан сохта қаҳрамонликнинг ўртасида нима фарқ бор, қайси бир ишларда кимга тақлид қилмоқ керак. Китобда турмуш тўғрисидаги, давримизнинг йигит-қизлари ҳақидаги мулоҳазалар сўнгги йилларда совет адабиётида яратилган энг яхши асарларни анализ қилиш билан боғлаб берилган.

Узбекистон ССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти қуйидаги китобларни нашр этди:

А. ТВАРДОВСКИЙ. Василий Тёркин. Русчадан Рамз Бобожон таржимаси. 267 бет, тиражи 5000, баҳоси 80 тийин.

О. ТУМАНЯН. Менинг қўшиғим. Шеърлар, поэмалар. Русчадан Мамарасул Бобоев таржимаси. 96 бет, тиражи 5000, баҳоси 19 тийин.

МАКСИМ ТАНК. Кўлдаги ой. Шеърлар, поэмалар. 118 бет, тиражи 5000, баҳоси 22 тийин.

МИРМУҲСИН. Созанда. Ҳикоялар. 48 бет, тиражи 15.000, баҳоси 5 тийин.

ЁНҒИН МИРЗА. Тонг юлдузи. Поэма. 120 бет. Тиражи 5000, баҳоси 14 тийин.

САЙЁР. Фидойингман. Шеърлар, қисса. 120 бет, тиражи 5000, баҳоси 23 тийин.

ҲАКИМ НАЗИР. Сув гадоси оқпадар денгизни бошлаб қайтди. Повесть. 168 бет, тиражи 15.000, баҳоси 30 тийин.

САИД АҲМАД. Онажонлар. Янги ҳикоялар. 56 бет, тиражи 15.000, баҳоси 4 тийин.

НАЗАРМАТ. Тоғдаги гулханлар. Поэма ва Шеърлар. 88 бет, тиражи 5000, баҳоси 16 тийин.

ШУҲРАТ. Сизнинг шаънингизга. Шеърлар ва баллада. 128 бет, тиражи 5.000, баҳоси 21 тийин.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАТИЖАЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Транспортлар тўғрисида

Пойтахтимиздаги 7- трамвай, 1, 4, 8 троллейбус ҳамда Олой бозори-«Ўзбекистон» колхози маршрутларида қатнайдиган 51-автобуслар йўловчиларга қониқарсиз хизмат қилаётганлиги газетамизнинг 239, 240-сонларида ўзи «7» ишн «2», «маршрут ва автобус» сарлавҳали хабарларида танқид қилинган эди. Қуйида газетанинг ана шу танқидий чиқишларига келган жавобларни босаяпмиз:

«Мақолада баён этилган танқидий фикрлар текширишда тўла тасдиқланди. Мақола трамвай-троллейбус парки ишчи ва хизматчилари йиғилишида муҳокама қилинди. Меҳнаткашларнинг талабларини ҳисобга олиб 7- трамвай маршрутига қўшимча 4 вагон берилди ва маршрутнинг ҳаракат интервали 14,5 минутдан 10,1 минутга келтирилди. Шунингдек 8-троллейбус ҳаракатини тартибга солишга қаратилган чоралар белгиланди.

Тошкент трамвай-троллейбус бошқармасининг бошлиғи
К. Т. ТУРСУНОВ».

«Тошкент ҳақиқати» газетасида босилган «Маршрут ва автобус» сарлавҳали мақола шаҳар автобуслар тресги ходимлари ўртасида муҳокама қилинди. 1- автобаза эксплуатация бўлимининг бошлиғи Собиров адресига айтилган танқидий фикрлар тўғри деб топилди. Автобуслар ҳаракатини тез кунда тартибга солиш 1- автобуслар паркининг директори А. Т. Подковировга топширилди. 1963 йилнинг биринчи ярмида 51- автобус ҳаракатининг интервалини қисқартиш учун катта автобуслар кичик автобуслар билан алмаштирилади ва автобус сони кўпайтирилади.

Шаҳар автобуслар тресги бошқарувчисининг ўринбосари
Б. КИРШЕНБЕРГ».

«1, 4- троллейбусларнинг қатновини тартибга солиш учун амалий тадбирлар кўрилмоқда. Бу маршрутдаги эски маркали троллейбуслар янги келаётган ЗИУ-5 маркали катта троллейбуслар билан алмаштирилади.

1- троллейбус депосининг директори
МАРЬЯНЧЕНКО».

ҚИММАТЛИ ТАКЛИФ

ТЭ-3 тепловози дизель-генераторини синаш пайтида жуда кўп миқдорда электр қуввати исроф бўларди. Лекин яқиндан бошлаб бу қувватнинг бир қисмини тежаб қолинаяпти. Чунки, синов пайтида энергиядан рационал фойдаланиш йўли топилди.

Ҳар бир дизель-генераторни 25 соат мобайнида синаб кўрилади. Янгиликнинг жорий қилиниши туфайли шунча вақт ичида 14 киловатт-соат электр қуввати тежаб қолинади. Йилига давлатга 41285 сўм фойда келтирадиган бу таклифни Иттифоқимизда биринчи бўлиб Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонт заводи новаторлари Братчев, Казимиров, Мишкин, Донец ўртоқлар амалга оширишди.

А. КОМИССАРОВ.

ЗАРБДОР УЧАСТКАЛАР — КОМСОМОЛ ОТАЛИГИДА

(Область саноат комсомол ташкилотининг биринчи конференцияси)

Делегатлар область саноат комсомол комитети ташкилий бюросининг раиси ўртоқ **Н. Барков**нинг «КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми ҳамда ВЛКСМ Марказий Комитетининг иккинчи Пленуми қарорларининг бажарилишини таъминлаш тадбирлари тўғрисида»ги докладини тингладилар ва муҳокама қилдилар. Докладчи уқтириб ўтганидек, областимиз йигит ва қизлари барча совет ёшлари каби партиямиз XXII съезди тарихий қарорларини амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилаётирлар. Меҳнат унумдорлигини ошириш, техника тараққиёти, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини камайтириш учун курашда ёшларимизнинг меҳнат активлиги ўсиб бораяпти.

Область саноати ўтган йили планни муддатидан илгари бажариб, қўшимча равишда ўнларча миллион сўмлик маҳсулот тайёрлади. Бу муваффақиятда комсомол ва ёшларнинг ҳам салмоқли улуши бор.

Ёш қурувчилар Оҳангарон цемент заводининг иккинчи технологик линияси, Оҳангарон ГРЭСи ва қатор рангли металлургия саноати объектларини фойдаланишга топширишга катта ҳисса қўшдилар.

— Ютуқларимиз кўп, — деб давом этади докладчи, — камчиликларимиз ҳам бор. Ўтган йили 43 саноат корхонаси, 5 зарбдор қурилишда белгиланган топшириқ бажарилмаган экан, бунда жойлардаги бошланғич комсомол ташкилотларининг фаолиятида мавжуд нуқсонлар ўз изини қолдирди.

Пахтачиликни замонавий техника билан таъминлаш — ҳар бир комсомол ва ёш ишчининг виждон бурчи. Бу йил пахтакорларга 7 минг пахта териш машинаси, 8 минг аниқ экадиган сеялка, 20 минг прицеп, 14 минг трактор культиватори ва бошқа хил қишлоқ хўжалик техникаси етказиб беришни комсомол оталикка олиши керак. Шунингдек, етти йилликнинг зарбдор қурилишларига комсомол оталигини кучайтириш зарур.

Музокарани Тошкент шаҳар комсомол комитетининг секретари ўртоқ **М. Юсупов** бошлаб берди. У пойтахт ёшларининг етти йилликнинг бешинчи йили топшириғини муддатидан олдин бажариш учун олиб бораётган курашлари тўғрисида сўзлади, комсомол ишларида жамоатчилик асосларига кенг эътибор бериш зарурлигини таъкидлади. Чирчиқ шаҳар комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Н. Шарипов** ўз нутқини коммунистик меҳнат коллективлари ва зарбдорларининг ҳаётига бағишлади.

«Узбексельмаш» заводи коммунистик меҳнат бригадасининг аъзоси ўртоқ **Т. Зокиров** касбдош дўстларининг етти йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун қандай меҳнат қилаётганликларини жонли мисоллар билан гапириб берди. Шунингдек, В. И. Ленин номли Олтинтопган қўрғошин-рух комбинати комсомол комитетининг секретари **Х. Камолов**, «Узбекхиммаш» заводи комсомол ташкилотининг секретари **Ш. Гатауллин**, Тошкент политехника институти комсомол комитети секретарининг ўринбосари **Г. Стешенко** ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзга чиқдилар.

Конференцияда область саноат партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **П. В. Каймаков** нутқ сўзлади. Кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди ҳамда область комсомол комитетининг янги состави сайланди.

* * *

Саноат бўйича область комсомол комитетининг пленумида **Н. Барков, А. Қаҳҳоров** ва **Л. Жданова** ўртоқлар секретарлар қилиб сайландилар.

Т. МИРҲОДИЕВ.

ТАБРИКЛОВЧИ ЭМАС, ТАШКИЛОТЧИ БЎЛИНГ

ИЖРОНИ ТЕКШИРАМИЗ

Тошкент сут комбинати 1962 йил ишлаб чиқариш топшириғини маҳсулот турлари у ёқда турсин ҳатто ялпи маҳсулот бўйича ҳам бажара олмади. Маҳсулот таннархи эса планда кўрсатилганига нисбатан 9 минг сўмга ошиб кетди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленумида қилган докладида «Техника тараққиётини максимал жадаллаштирганимиз, халқ хўжалигида фан ва техниканинг янги муваффақиятларидан кенг фойдаланганимиз тақдирдагина коммунистик жамият қуриш программасини муваффақият билан амалга ошириш мумкин» деб айтди. Ҳақиқатан ҳам техника тараққиётига эришмай туриб коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш ва энг юксак меҳнат унумдорлигига эришиш вазифасини ҳал қилиш мумкин эмас. Афсуски ана шу муҳим масала комбинат партия ташкилоти эътиборидан четда қолиб келаётганлиги корхонада меҳнат унумининг кескин камайиб кетишига, маҳсулот таннархининг ошиб кетишига асосий сабаб бўлмоқда.

Маълумки, механика цехи мавжуд механизм ва аппаратларнинг бир меёрда, узлуксиз ишлашини таъминлаб, ишлаб чиқаришда улар қувватидан унумли фойдаланиш ҳамда меҳнат унумдорлигини оширишга эришишда асосий ҳал қилувчи участка ҳисобланади. Шунга кўра бу участка коллективи қўл кучи билан бажарилаётган оғир иш процессларини автоматлаштиришда ташаббус кўрсатиши, уларнинг бенуқсон ишлашини доимо кузатиб бориши ва комбинат шуҳратини ошириш ишига ҳисса қўшиши лозим эди. Лекин бу цехда меҳнат интизоми бўшашиб кетди. Аниқроқ қилиб айтганда, слесарлар, наладчиклар ва монтажчилар ўз зиммаларида ана шундай шарафли ва масъулиятли вазифа турганлигини унутиб қўйдилар. Ҳаттоки улар бажараётган кундалик ишлар ҳам ҳисобга олиб борилмади. Айниқса тунги сменадаги навбатчи наладчиклар иши устидан контроллик қилиш ҳеч кимнинг эсига ҳам келмади. Эрталаб эса улардан ишни қабул қилиб оладиган кишилар бўлмади. Шунинг учун ҳам мавжуд ускуна ва агрегатларни ремонт қилиш, монтажлаш ишлари сифатсиз бажарилмоқда. Наладчикларнинг айби билан машиналар кўп вақт бекор туриб қолмоқда.

Партия ташкилотининг бундан икки ой муқаддам бўлиб ўтган йиғилишида сўзга чиққан коммунист ва партиясиз активлар ана шу камчиликларни қайд қилиб, цех коллективи шаънига ҳақли эътирозлар билдиришган эди.

— Айниқса цехнинг 3-смена слесарлари, — деган эди фляга ювиш цехининг ишчиси ўртоқ Содиқов, ўшанда, — ишга виждонан муносабатда бўлмайдилар, у ёки бу механизмда бирор нуқсон сезилдими, уни ўз вақтида бартараф этиш учун жон куйдирмайдилар. Нима учун? — деб савол беради ўртоқ Содиқов, — цехда ўрнатилган фляга ювиш машинаси кўп вақтдан буён ишламаяпти, флягалар қўлда ювилмоқда. Бу машина механика цехи ишчиларининг айби билан бекор турибди.

Шунингдек сут ёғини ажратувчи ОПУ-10 аппарати ҳам сифатсиз монтаж қилинганлиги сабабли, ундан ўз қуввати даражасида фойдаланилмади. Бутилкаларга сут қуювчи биргина «Юдек» машинасини капитал ремонт қилиш 5 ойдан буён чўзиб келинмоқда.

Йиғилиш қатнашчилари цех коллективи фаолиятидаги шу каби бошқа камчиликларни ҳам очиб ташладилар. Партия йиғилишининг қарори билан цех ишини қайта қуриш мақсадида комбинат кадрлар бўлимининг бошлиғи, бюро аъзоси Дўстматов, механика цехининг бош механиги коммунист Степинин, ишлаб чиқариш бўлимининг мудири Шербакова ўртоқлар зиммасига цехдаги кадрлар составини қайта кўриб чиқиш ва тажрибали мутахассислар билан мустаҳкамлаш, меҳнат интизомини намунали йўлга қўйиш, ускуналар ремонтини график асосида ташкил қилиш, шунингдек цехга амалий ёрдам кўрсатиш вазифалари юклатилган эди. Хўш, партия йиғилишининг бу қарори қандай бажарилди? Ўртоқ Н. С. Хрушчев таърифлаганидек «Бизда шундай ходимлар борки, қабул қилинган қарорларни бажонидил табриклайдилар-у, лекин ана шу қарорларни амалга оширишга келганда масъулиятсизлик кўрсатадилар ва ожизлик қилиб қоладилар». Ҳа, партия бюроси ва унинг секретари ўртоқ Қўшоқов ўз вақтида бу қарорни табриклади-ку, лекин унинг ижросига келганда масъулиятсизлик қилди. Коллектив диққат эътиборини механика цехи ишини бутунлай қайта қуришга қаратилган қарор ижроси учун курашга жалб эта олмади.

— Коммунистлар партия қарорларининг ижроси учун курашиб, қандай тадбирларни амалга оширишди, — деган саволга ўртоқ Қўшоқов, — тўғрисини айтсам бундан хабарим йўқ. Яхшиси уларнинг ўзларидан сўраб кўрайлик, — деди. Ана сизга партия бюроси секретарининг қарор тақдирига муносабати, унинг ижроси учун кўрсатаётган ташкилотчилик фаолияти.

Бюро аъзоси ўртоқ Дўсматовга шундай савол. Сиз цехни тажрибали мутахассислар билан мустаҳкамлаш, илғорлар тажрибасини кенг ёйиш билан боғлиқ бўлган ўз зиммангиздаги вазифани бажариш учун қандай чораларни кўрдингиз? Фактлар сизни қарорнинг ижроси учун ҳеч қандай амалий тадбир кўрмаганлигингизни кўрсатиб турибди. Тўғри, ўртоқ Степинин агрегат аппаратларни монтажлаш ва ремонт қилиш юзасидан график тузиб чиқди. Лекин қуруқ қошиқ оғиз йиртганидек, қуруқ график тузиш билан ускуналарни ремонт қилиб бўлмайди-ку.

— Ҳақиқатан ҳам шундай, — дейди механика цехининг бош механиги ўртоқ Степинин. Мавжуд агрегат ва аппаратларни сифатли монтажлаш ва ремонт қилиш учун зарур бўлган запас қисмлар бизда етишмайди, — Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши гўшт, сут саноати бошқармасининг бош инженери ўртоқ А. Шунаевич ўтган йил ноябрь ойида комбинат адресига «Комбинат маъмуриятининг бутилкаларга сут қуювчи «ЮДЕК» аппаратлари учун зарур бўлган запас қисмлар билан таъминлаш ҳақидаги талабини СССР Госплани 1963 йилда ҳам бажараолмаслиги» тўғрисида хат юборди. Гап шундай экан ўртоқ Степининнинг фикрича мавжуд запас қисмлар ишдан чиққан тақдирда гўё аппаратни тўхтатиб қўйиб, қўл қовуштириб ўтиришга тўғри келади-ми? Ўртоқ Степинин запас қисмлар етказиб беришларини кутиб ўтирмай, техника тараққиёти масалалари билан узлуксиз шуғулланиб, ички резерв ва имкониятлардан тўла фойдаланиш, коллективнинг ижодий ташаббусини ошириш тадбирларини кўрганингизда, балки цех бунчалик аҳволга тушмаган бўлур эди.

Комбинат партия ташкилоти юқорида қайд қилиб ўтилган камчиликларни тугатиш учун коммунистлар ва барча ишчиларнинг меҳнат активлигини ошириш чораларини кўриши, қабул қилинган қарорларини фақат табриклабгина қолмай унинг ижроси учун курашиши, етти йилликнинг бешинчи йили топшириғини муваффақиятли бажариш йўлида коллектив диққат эътиборини техника тараққиёти масалаларига жалб қилиши лозим.

А. ШАЙХОВ.

ЖУРНАЛХОНЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Бепоён Ватанимизда агитаторнинг қадами етмаган жойни, унинг суҳбатидан баҳраманд бўлмаган кишини топиш қийин. Агитатор кишиларнинг дўсти, маслаҳатгўйи ва тарбиячиси, деб бечиз айтилмаган. Партия ва ҳукуматимизнинг халқ фаровонлигига қаратилган одилона тадбир ҳамда қарорларини ана шу агитаторлар оддий халқ тилида, тушинарли қилиб кенг меҳнаткашлар оммасига етказадилар.

Яқинда Янгийўл шаҳар маданият уйида КПСС Марказий Комитетининг органи «Агитатор» журнали ўқувчилари конференцияси бўлди. Конференция қатнашчилари журналнинг редактор ўринбосари ўртоқ М. С. Курьяновнинг журнал редакцияси фаолияти ҳақидаги нутқини қизиқиб тингладилар.

— Журналнинг асосий мақсади, — дейди нотиқ, — СССРда коммунизм қурилиши Программасини кенг пропаганда қилишда агитаторларга ёрдам беришдан иборатдир. Журналда вақти-вақти билан дунё миқёсида бўлаётган муҳим воқеалар, халқаро коммунистик ҳаракат ҳақидаги масалалар ҳам ёритиб турилади.

Доклаaддан сўнг бошланган қизғин музокараларда республикада хизмат кўрсатган механизатор, «XXI партсъезд» колхозининг бригадири Т. Раимова, «Узсельхозтехника» район бўлими ҳузуридаги агитпункт мудири В. Квятковский, Янгийўл шаҳар партия комитетининг ходими И. Лебедев, гўшт комбинати старший монтёри Р. Устабобоев ва бошқа ўртоқлар сўзладилар. Улар ўз нутқларида «Агитатор» журналининг муҳим қўлланма эканлиги, келгусида бу журнал саҳифаларида Ўзбекистон пахтакорларига тааллуқли мақолалар бериб турилишини илтимос қилдилар.

ТЎҚИМАСИЗ МАТЕРИАЛЛАР

Кунларнинг бирида техника фанлари доктори, профессор М. А. Хожинова илмий лабораториялар ходимларини ўз ҳузурига чақириб деди:

— Партиямиз Марказий Комитети биз, тўқимачи олимлар олдига Иттифоқимизнинг барча йигирув ва тўқув фабрикаларидан чиқадиган қолдиқларни қайта ишлаш натижасида тўқимасиз материалларни янада кўпроқ олиш имконияти ҳақидаги назарияларни ишлаб чиқаришга дадил жорий этиш вазифасини қўйди. Ҳозирги кунда ҳам чиқинди қолдиқларидан тўқимасиз материаллар кўплаб олинмоқда. Буни сизлар яхши биласизлар. — Лекин саноатимиз бу соҳада фан ва техниканинг ҳозирги ривожланиш даражасидан орқада қолаётир. Етти йилликнинг охирига бориб тўқимачилик саноатида тўқув ва тикув йўли билан тайёрланадиган материаллар миқдорини 205 миллион метрга етказиш кўзда тутилган. Бу улкан вазифани амалга ошириш учун Ленинграддаги «Вулқон» заводи 850—900 га яқин турли маркалардаги, бинобарин АЧВ-Ш, АЧВ-1, АЧВ-В тикув ва тўқув агрегатлари ишлаб чиқариши лозим бўлади. Лекин бу машиналарнинг ҳам меҳнат унумдорлиги ҳозирги талаблар даражасида эмас.

Биз олимлар машиналарнинг меҳнат унумдорлигини ошириш, тайёрланаётган маҳсулот сифатини яхшилаб, унинг таннархини арзонлаштириш юзасидан Иттифоқ миқёсидаги илмий ишларга ўз ҳиссамизни қўшишимиз лозим ва керак, — деди профессор сўзининг охирида.

Сўзга чиққан инженер-техник ходимлар профессорнинг юракдан айтган бу гапларини қизғин маъқуллашди. Инженерлар В. А. Ғозиева, М. Н. Низомова ўртоқлар профессорнинг кўмаги ва бевосита раҳбарлигида «Чиқиндидан олинадиган тўқимасиз материаллар» деган темадаги тадқиқот ишларини бошлаб юборишди.

Биз яқинда институтда бўлдик. Илм-фан йўлида сочларига оқ оралаган ижодкор қалб эгаси — профессор бизни самимият билан кутиб олди. Профессор ҳамроҳлигида лабораторияларга кирдик.

— Вақт кутиб турмайди. Ҳурматли профессор бизни бу масалалар билан шуғулланишга даъват этиб, катта хайрли ишга ундади. Биз профессорнинг ёрдамида бир йил давомида исроф бўлаётган чиқиндилардан АЧВ-1 тўқув агрегатида беш турга яқин тўқимасиз материаллар олиш мумкинлиги ҳамда уларнинг сифати билан боғлиқ масалаларни аниқладик, — деди инженер В. Ғозиева, сўнгра тўқув ва тикув йўли билан тайёрланган материаллар намунасини кўрсатди. Олдимизда рангба-ранг турдаги материаллар турибди.

— Қаранг-а, биринчи ва бешинчи турдаги материаллар тоза пахтадан чиқарилаётган газламадан ҳам арзонга тушмоқда. Сифати ҳам ундан қолишмайди, — деди суҳбатга аралашиб инженер М. Низомова, — биз ҳар 20 килограмм чиқиндидан 90 метр тўқимасиз материал тайёрланиши, АЧВ-1 тикув агрегатини такомиллаштириш натижасида бир соатда бўйи 15 метр, эни 1,5 метр тўқимасиз материал олиш имконияти борлигини аниқладик. Тажриба ишларимизни Тошкент трикотаж фабрикасида шу йил амалга оширамиз. Бутун диққат-эътиборимиз исроф бўлаётган минглаб тонна чиқиндилардан кишилар манфаати йўлида фойдаланишга қаратилган.

Ҳа, олийҳиммат қалб эгалари фан ва техниканинг ривожланишига ана шундай ҳисса қўшиб келмоқдалар.

Х. ШАРИПОВ.

Тошкент тўқимачилик институтининг марказий илмий лабораторияси.

СУРАТДА: лаборатория инженерлари М. Низомова (чапда) ва В. Ғозиева ўртоқлар тўқимасиз материаллар сифатини аниқламоқдалар.

В. САЛОВ фотоси.

БАРАКА ТОПКУР, ДЕПУТАТ!

Оққўрғон районидаги «Коммунизм» колхозининг Комсомол участкасига борадиган йўл анча йилдан буён ремонт қилинмай, қишда ботқоқ бўлиб, ёзда чанги ўйнаб ётарди. Шу йўлни тузатиш, йўловчиларга қулайлик яратиб беришни сўраб меҳнаткашлар қишлоқ Совети депутати Саид Туратовга мурожаат қилишди.

Депутат ўз сайловчилари наказини бажаришга астойдил киришди. Ишни охирига етказди. 2,5 километрли йўл шағал тўкиб текисланди. Депутатнинг ташаббуси билан Комсомол участкасидаги хонадонлари ёппасига электрлаштирила бошланди. Колхозчилар қувониб, «барака топкур, депутат» демоқдалар.

П. ЭРГАШЕВ.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ГАЗ ТУРБИНАСИ

Свердловскда ўзининг қудратли дизель моторлари ва буғ турбиналари билан шуҳрат қозонган Уралск турбо-мотор заводида 6 минг киловатт қувватли газ турбинаси қурилмасининг дастлабкиси йиғилди. Урал машинасозларининг бу янги агрегати йирик магистраль газопроводларида табиий газни тортишга мўлжалланган. Турбина бир суткада 20 миллион кубометр газни тортаолади. Бу агрегатни завод конструкторлари яратишди. У Газли-Урал газопроводида синаб кўрилгач, кўплаб ишлаб чиқарилабошланади.

МАШИНА БОШҚАРАДИ

Ярим ўтказгич элементлар асосида яратилган «УМШ» маркали янги бошқарув машинаси синовлардан муваффақиятли ўтди. У Украина ССР Фанлар академиясининг ҳисоблаш маркази илмий ходимлари ва инженерлари томонидан яратилган.

Машинадан саноатнинг турли соҳаларида, шу жумладан металлургия корхоналари цехлари, йирик химия установкалари, цемент заводлари ва бошқа шу каби иши мураккаб корхоналарда ишлаб чиқаришни бошқариш учун фойдаланиш мумкин. Шунингдек, бу машина мартен цехларини, темир йўлларда диспетчерлик хизматини автоматлаштириш, мураккаб буюмларнинг яроқли ва яроқсиз эканлигини контроль қилишда ишлатилади.

БИРИНЧИ ДИЗЕЛЬ ЭКСПРЕССИ

Рига вагонсозлик заводи конструкторлари биринчи дизель экспресси лойиҳасини туздилар. Бу экспрессда тўртта вагон бўлади. Поезд соатига 130 километр тезликда юраолади.

Янги дизель экспресси масофали электропневматик қурилма билан ускуналанган. Бу машинистнинг поездни икки жойдан туриб бошқаришига ёрдам беради. Махсус «сезгирлик» клапанлари», мустаҳкам тормоз системаси машинистнинг ишини янада енгиллаштиради.

Экспресс вагонлари жуда ҳам қулай. Уларда ярим юмшоқ диванлар бор. Вентиляция ва иситиш системаси вагонда ҳар доим бир хил ҳароратнинг бўлишини, соф ҳавонинг узлуксиз ўтиб туришини таъминлайди. Вагонларни жиҳозлашда синтетик материаллардан жуда кенг фойдаланилган.

40 МИНГ АТМОСФЕРАЛИ СУВ БОСИМИ

СССР Фанлар академияси Сибирь бўлими гидродинамика институтининг илмий ходимлари жуда ҳам қудратли водомет яратдилар ва уни турли шароитларда синаб кўрдилар. Бу агрегатдан босими 40 минг атмосферадан ҳам кўпроқ бўлган сув оқими отилиб чиқади. Бу портлашлар вақтида вужудга келадиган босимга тенгдир. Бундай агрегатларнинг келажаги порлоқ, улардан отилиб чиққан сув оқими ҳар қандай қаттиқликдаги руда қатламини бузаолади.

ЯНА БИР ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТИ

Пойтахтимиздаги хотин-қизлар кооператив техникумида яқинда ҳисоб-иқтисод халқ университетининг очилиши маросими бўлди.

Университет 2 йиллик бўлиб, унинг машғулотлари ҳафтада икки марта ўтказилади. Унда савдо корхоналарининг раҳбарлари, бухгалтерлар, экономистлар ҳамда давлат ва матлубот савдо ходимлари ўз малакаларини оширадилар.

Университетнинг ҳисобот ва иқтисод, озиқ-овқат маҳсулотшунослиги, саноат моллари ва умумий овқатланиш каби факультетлари бор. Университет машғулотларида олимлар ва тажрибали мутахассислар лекция ўқийдилар.

З. АХТЯМОВА.

ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР — ПАХТА ВА МАККАЖЎХОРИНИНГ ЙЎЛДОШИ

НЎХАТ, МОШ, ЛОВИЯ, СОЯ, НУТ КЎПАЙСИН!

ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР ЕТИШТИРИШГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА СЕМИНАРИ

Дуккакли экинлар етиштириш масалаларига бағишланган республика семинари агрономлар ва механизаторларнинг билим доирасини кенгайтирди.

Улар омборлари энг юқори калорияли озуқа билан тўлиб тошган фермаларни тасаввур қилдилар. Ахир, дуккакли экинлар бошқа ҳар қандай экинларга қараганда ҳам оқсилга бой-ку. Айрим сортлар оқсил миқдори жиҳатидан ҳатто гўштга яқинлашиб қолади. Уларни маккажўхори силоси билан аралаштириб берганда моллар қанчалик маза қилишини жуда тез семиришидан, маҳсулдорлигининг ошишидан яққол кўриш мумкин.

Агрономлар ва механизаторлар ҳатто қишнинг совуқ кунларида ҳам кўм-кўк бўлиб ўсиб ётган экин майдонларини кўрдилар. Нўхат, айниқса, Самарқанд олимлари етиштирган «Восток-55» деган янги сорт нўхат совуққа жуда бардошлидир. Кузда экилган бу нўхатнинг бўйи январь ойининг охирларига келиб, беш, ўн ва ҳатто йигирма сантиметрдан ошиб кетади. Ҳозир республикада ана шундай экинлар дастлабки минг гектар ерни эгаллади. Келгусида бу экинларни суғориладиган бепиёс кенг ерлар кутиб турибди. Бу ерларда кўкламда ва ёз фаслида ҳар қандай бошқа экинларни одатдагига қараганда кўпроқ фойда берадиган қилиб, экиш мумкин.

Семинар қатнашчилари шу нарсани мамнуният билан қайд қилдиларки, Никита Сергеевич Хрушчевнинг маслаҳати билан Ўзбекистонда кенг кўламда экила бошлаган дуккакли экинлар ҳозироқ ҳамма жойда эътибор қозонди. КПСС Марказий Комитетининг март ва ноябрь Пленумлари қарорларига амалий ишлар билан жавоб бераётган республика қишлоқ меҳнаткашлари бу экинларни ғўза ва маккажўхоридек зўр меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Бу экин майдонлари бу йил кўп марта ортади.

Январь ойи тамом бўлмаганига қарамай, ҳозирдаёқ нўхат экиш бошланди. Самарқандликлар январь ойининг иссиқ кунларидан моҳирона фойдаланиб, бир неча юз гектар ерга нўхат ва нут экдилар. «Ударник» совхози, Нарпой районидаги «Коммунизм» ва Пойариқ районидаги Ленин номли колхозларнинг далаларига сеялкалар чиқарилди.

Февраль ойининг биринчи ўн кунлигида эса бутун республикада дуккакли экинлар экиш оммавий тарзда бошланиб кетади. Илғор хўжаликлар тажрибаси барвақт экилган дуккакли экинларгина мўл ҳосил беришини кўрсатди. Худди шу сабабли Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Люба Ли бир қанча участкаларда ҳар гектар ердан 38 центнердан нўхат дони олди. Ленинград районидаги «Большевик» колхозининг меҳнаткашлари 23,5 центнердан, Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозининг деҳқонлари 21,7 центнердан ҳосил олишга эришдилар. Хўжаобод районидаги «Ленинизм», Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозлари ва бошқа кўпгина хўжаликлар ҳам дуккакли экинлардан мўл ҳосил етиштирдилар.

Бир кунни ҳам қўлдан бой бериш ярамайди. Экиш вақтида бой берилган ҳар бир соат — центнерлаб ҳосилни бой бериш демакдир. Дуккакли экинлардан мўл ҳосил олмоқчи бўлган ташаббускорлар бир гектар ерда бир миллион ва ундан ҳам кўпроқ кўчат бўлишига эришмоқлари керак.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрининг ўринбосарлари П. М. Тимофеев ва В. Г. Макотро, министрликнинг дон ва ем-хашак экинлари бошқармасининг бошлиғи Л. Д. Кабо, Бутуниттифоқ пахтачилик институтининг техника экинлари ва суғориладиган дон экинлари бўлими директорининг ўринбосари В. Ф. Шупаковский, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институти директорининг ўринбосари Ф. А. Соколов, Ўзбекистон лалмикор деҳқончилик институтининг илмий ходими П. П. Олейник, республика ўсимликларни ҳимоя қилиш институтининг илмий ходими Ф. Нуъмонова, республика давлат сортлаш комиссиясининг старший инспектори В. Г. Короленко ўз нутқларида шу ҳақда гапирдилар.

Запорожье областидаги «Днепровский» совхози механизациялашган звеносининг раҳбари — семинар меҳмони М. Т. Реков ҳам шу ҳақда гапирди.

Унинг звеноси ҳаммаси бўлиб икки кишидан иборат ва юз гектар массивдаги нўхатни маккажўхори билан бирга етиштирмоқда. Механизаторлар ихтиёрида ҳамма зарур ускуналарга эга бўлган трактор бор. Звено ўтган йили совхозларнинг бошқа участкаларида экиш бошланишидан ярим ой илгари нўхат экишни тугаллади. Нўхатни зич экиш усули қўлланилди — ҳар гектар ерга 320 килограмм уруғ сепилди. Совуқ экинларга таъсир кўрсатмади. Реков ва унинг ўртоғи махсус ускуналанган косилка билан ҳосилни йиғиб-териб олди. Гектаридан 30,4 центнердан дон етиштирилди. Маҳсулот таннархи планда белгиланганидан паст бўлди.

Семинар қатнашчилари украиналик деҳқонга ўнлаб савол бердилар. Улар унинг тажрибасини батафсил билиб олишни истар эдилар. Ўз навбатида М. Т. Реков ўзбекларнинг суғориладиган ерларда дуккакли экин етиштириш соҳасидаги тажрибасини ўрганиб кетаётганлигини айтди. Унинг звеноси ўтган йили биринчи марта далаларни суғоришга ўтди. Бу иш фойдали бўлса ҳам, анча қийин экан. Суғориш вақтида қўшимча равишда саккиз ишчини жалб қилишга тўғри келди. Суғоришда меҳнат сарфини қандай камайтириш йўлларини украинларга уларнинг Ўзбекистондаги мусобақадошлари сўзлаб беришлари керак.

Дуккакли экинлар етиштириш — Ўзбекистон учун янги ишдир. Лекин олимлар ва инженерлар бу ишга махсус машиналар комплекси билан мадад бериш ҳақида ҳозироқ ғамхўрлик қилиб қўйдилар. Семинар қатнашчилари бу машиналар билан Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё институтининг майдонларидан бирида танишдилар.

Олимлардан В. А. Сергиенко, А. Ю. Абдумуталов, А. Собиров, Б. А. Чечковский семинар қатнашчиларини бу ерга қўйилган агрегатлар билан таништириб, бу соҳада техника маҳорати ва ихтирочилик учун нақадар катта имкониятлар очилишини кўрсатиб бердилар.

Семинарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади.

Семинар ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик бюроси раисининг ўринбосари Т. Г. Зинин иштирок этди.

Ана шундай семинарлар яқин кунларда ҳамма областлар ва районларда бўлиб ўтади.

Е. МАЙОРОВ.
(ЎзТАГ мухбири).

Дуккакли экинлардан мўл ҳосил етиштиришга бағишлаб Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги томонидан Тошкентда ўтказилган семинар қатнашчилари 23 январда қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаш Ўрта Осиё институтида бўлдилар. Улар дуккакли экинларни парвариш қиладиган ва ҳосилини йиғиштириб оладиган турли хил техника билан танишдилар. СУРАТДА: семинар қатнашчилари янги техникани кўздан кечирмоқдалар.

Р. Шамсиддинов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

СУҒОРИЛАДИГАН ВА ЛАЛМИКОР ЕРЛАРДА ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРНИ ПАРВАРИШ ҚИЛИШ ТАДБИРЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШ ВА ТАЙЁРЛАШ МИНИСТРЛИГИ ҲАМДА РЕСПУБЛИКА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРЛИГИ ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРДАН ЮҚОРИ ҲОСИЛ ОЛИШ ИМКОНИЯТИНИ БЕРАДИГАН ТАДБИРЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚДИЛАР. ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИЛИШИГА РАҲБАРЛИК ҚИЛУВЧИ БЮРОСИ МАЪҚУЛЛАГАН БУ ТАДБИРЛАРНИ ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАР ЭКИЛАДИГАН БАРЧА КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРДА АМАЛГА ОШИРИШ ТАВСИЯ ЭТИЛАДИ.

Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитети президиумига «йилга якун ясаш ҳамда дон етиштириш ва харид қилишни кўпайтириш тўғрисида» ёзган хатида ҳар бир республика дон етиштиришни кўпайтириш ишига ўз имкониятларига яраша ҳисса қўшиши кераклигини кўрсатиб ўтган эди. 1962 йилнинг якунлари республикамиз колхозлари ва совхозлари дон етиштиришни кўпайтириш учун катта имкониятларга эга эканлигини кўрсатди.

Республикада 1963 йилда дон етиштириш камида бир ярим баравар кўпайтирилиши зарур. Бунинг учун ғалла ҳосилдорлигини ошириш билан бирга дон экиладиган майдон камида 250 минг гектар кенгайтирилади.

Дон-дуккакли экинлар дон ва чорвачилик учун озуқа етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим манбаидир. Дон-дуккакли экинлардан 1963 йилда юқори ҳосил олиш учун қуйидаги тадбирларни амалга ошириш керак.

ДОН-ДУККАКЛИ ЭКИНЛАРНИНГ АЛМАШЛАБ ЭКИШДАГИ ЎРНИ

Нўхат пахта алмашлаб экишига киритилади. Агар ерга биринчи марта дон учун нўхат экилган бўлса, ҳосил йиғиштириб олингандан кейин дон ёки силос учун маккажўхори экилади.

Нўхат август-сентябрь ойида иккинчи экин сифатида экилган бўлса, ҳосил йиғиштириб олингач келгуси йил кўкламида экин экиш учун ер 25-30 сантиметр чуқурликда шудгор қилиб қўйилади.

Шўрхок жойларда ер яхши ювилгандан кейингина нўхат экиш мумкин.

Мош эртаги сабзавот, картошка ва маккажўхори ўрнига экилади. Одатда хашаки соя ва ловия маккажўхори билан бирга, хўракиси эса фақат ўзи экилади.

Лалмикор ерларда нут тоза шудгорларга ёки алмашлаб экиш учун ҳайдаладиган ерларга асосан буғдой ёки арпадан кейин экилади. Хашаки нўхат алмашлаб экиладиган далаларга қиш олдида экилади.

ТУПРОҚНИ ЭКИШГА ТАЙЁРЛАШ

Дон-дуккакли экинлар экиладиган майдонлар баҳорда текисланади ва молалаш билан бирга бороналанади.

Кўпроқ иссиқ талаб дон-дуккакли экинлар (соя, ловия, мош ва бошқа экинлар) экиш учун тупроқ эрта баҳорда борона қилишдан ташқари ўсиб чиққан бегона ўтларни тугатиш учун бир-икки марта культивация қилинади. Экиш олдидан биринчи культивация бегона ўтлар ўсиб келаётган вақтда 8-10 сантиметр чуқурликда, иккинчи культивация эса экиш олдидан уруғлик қанча чуқурликда экиладиган бўлса, шунча сантиметр чуқурликда ўтказилади.

Ёзда экин ўрнига ёки такрор мош, соя ва бошқа дон-дуккакли экинларни экиш учун ҳайдаш олдидан ер суғорилади, ҳайдалади ва экиш олдидан тупроқ дискали, зиг-заг боронаси билан борона қилинади ҳамда мола босилади. Агар ҳайдалган ер серкесак бўлса, кесакларни майдалаш учун панжали ғилдиракчалардан фойдаланилади. Лалмикор ерларда нам сақлаш мақсадида эрта баҳорда шудгор борона қилинади.

Дала экиш олдидан кўндалангига 6-8 сантиметр чуқурликда ҳайдаш билан бир маҳалда борона қилинади ва молаланади.

УРУҒЛИКНИ ТАЙЁРЛАШ

Конденциясига етказилган сортли уруғларгина экилади.

Уруғ яхшироқ униб чиқиши учун у экиш олдидан икки-беш кун мобайнида иссиқ ҳавода қиздирилади.

Агар уруғлик нўхат зерновка касали билан ҳатто сал зарарланган бўлса ҳам, экишдан олдин уни газлаштириш ёки бир тонна уруғликка икки-уч килограмм миқдорида 12 процентли гексохлоран дусти билан дорилаш керак. Намлиги 15 процентдан ортиқ бўлган уруғликни гексохлоран билан дорилаш мумкин эмас. Шунинг учун уруғлик яхши қуритилган бўлиши керак.

Экиш олдидан уруғни нитраген билан дорилаш ҳосилга анча ҳосил қўшади.

Уруғни тупроқдаги зараркунандалардан сақлаш, шунингдек тезроқ унуши учун у экиш олдидан ТИТД доривори билан дориланади.

ЭКИШ МУДДАТЛАРИ ВА ЭКИШ НОРМАСИ

Нўхатнинг хўраки сортини республиканинг жануби — Сурхондарё, Бухоро областларида, Самарқанд областининг бир қисмида барвақт — январда ва февралнинг бошида экилгани маъқулроқ. Республиканинг бошқа областларида асосан февраль ойида, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида эса март ойида экилади. Нўхатни эрта экиш учун участка танлаш пайтида такрор маккажўхори экиш мақсадини кўзлаб ернинг сув билан қанчалик таъминланганлигига алоҳида эътибор бериш зарур.

Нўхат эрта кўкламда экилгани учун ҳам тупроқдаги нам билан тўла таъминланган бўлиб, бир текис униб чиқади ва ҳарорат кўтарилиб иссиқ кунлар бошлангунча ўсиб улгуради. Хашаки нўхатнинг «Восток-55», «Викольсон», «Австрианум» навларини эрта кузда — далалар биринчи экилган ҳосилдан бўшаши биланоқ экилгани маъқулроқ.

Дон учун мош ва ловияни июнь ойининг охирги ўн кунлигигача экиш мумкин.

Сояни уруғликка экишнинг энг яхши муддати апрелнинг боши ҳисобланади. Соя донга экилганида ҳам ва такрор ёки бир экиннинг ўрнига ёзда экилганида ҳам юқори ҳосил беради.

Соянинг «Амур-41» тезпишар нави — кеч экилганда ҳам пишадиган навини июнь ойининг биринчи ярмида дон учун экиш, силосга ёки кўкат тариқасида молга бериш учун июлнинг биринчи ярмигача экиш мумкин.

Нут эрта экиладиган экин. Баҳор совуқ келганида ва февраль ҳамда март ойларида ёғингарчилик кўп бўлганида нут экиш учун энг қулай вақт бир кеча-кундузда тупроқнинг уруғ тушадиган чуқурликдаги ўртача ҳарорати 6-7 даража бўлган даврдир.

Республиканинг жанубий районларида кузги нут экишни тавсия қилиш мумкин.

Лалмикор ерга кузда ёки кўклам олди — февралда экиладиган хашаки нўхат юқори ҳосил беради.

Кузги хашаки нўхат ноябрь-декабрь ойида экилади.

Мўл ҳосил етиштириш учун уруғ нормаси муҳим аҳамиятга эгадир. Нўхатнинг «Уладовский 303», «Романовский 77» ва бошқа донаси катта навлари учун гектарига 250 килограммдан 300 килограммгача донаси майда навлари («Восток-55», «Никольсон») учун гектарига 120-150 килограмм норма тавсия қилинади.

Енгил тупроқ — соз тупроқли ва қумоқ ерларда уруғликни 5-7 сантиметр чуқурликка, оғир тупроқли ерларда эса 4-5 сантиметр чуқурликка экиш керак.

Мошнинг «Победа 104» нави ёппасига ёки икки қаторлаб экилганда гектарига 15-22 килограмм; ловиянинг «гибридная 7» нави 30 килограммдан 40 килограммгача экилади.

Мош уруғи 3-4 сантиметр чуқурликка, ловия уруғи эса 5-7 сантиметр чуқурликка экилади.

Соянинг экиш нормаси уруғнинг катта-кичиклигига ва ўша навнинг тезпишарлигига қараб гектарига 70-100 килограмм белгиланади. Агар квадрат-уялаб экилса, уруғлик 50 процент кам сарфланади. Соя 3-7 сантиметр чуқурликка экилади.

Лалмикор ерларда баландликдан иборат текис зона учун «Милютинский 4» навининг нормаси гектарига 50 килограмм, тоғ этагида ва тоғли зонада 60-70 килограмм, шартли суғориладиган ерда эса 70-80 килограмм тавсия қилинади.

Баландлик текис зонадаги лалмикор ерга «Восток-55» хашаки нўхат экиладиган бўлса гектарига 60-80 килограмм, тоғ этагида ва тоғли зонада 90-100 килограмм уруғ кетади. Уруғ 5-6 сантиметр чуқурликка ташланади.

ЭКИШ УСУЛЛАРИ

Нўхат қаторлаб экилса, қатор оралари 7,5-15 сантиметр қилиб олинса ҳосил анча ортади.

Бир текис қаторлаб экиш учун одатдаги дон экадиган «СУ-24» ва бошқа маркадаги сеялкалардан, тор қаторлаб экиш учун эса «СУБ-48И» ва «СОН-2,8» сеялкасидан фойдаланиш мумкин. Ёғингарчилик кам бўладиган районларда экиш олдидан ерни суғориш тавсия этилади.

Мош ва ловия ғалла сеялкаси билан ёппасига ёки қўш қатор қилиб, қатор оралари 10-15 сантиметр ва лента оралари 50-45 сантиметр кенгликда экилади.

Дон учун экиладиган соянинг қатор оралари 45-60 сантиметр бўлади.

Сояни квадрат-уялаб 60х60 сантиметр схемасида бир уяга 6-7 тадан уруғ ташлаб ҳам экиш мумкин. Сояни маккажўхори ва чигит экадиган «СКГН-6», «СХТВ», «СКГХ-6» ва бошқа тегишли экиш дискалари бор сеялкалар билан ҳам экса бўлади.

Ишлаб чиқаришда тажриба қилиб кўриш учун, сояни маккажўхори билан аралаштириб 70х70 ва 60х60 сантиметр усулида экиб, ҳар бир уяга 2-3 донадан маккажўхори уруғи ва 3-4 донадан соя уруғи ташлаш керак. Бунинг учун чигитни уяларга аниқ миқдорда ташлаб кетадиган «СТВХ-4» сеялкасидан, аралаштириб экиш учун махсус аппарат ёки «СКГН-6» сеялкасига осиладиган «СКВ-33» мосламасидан ва «СКГК-6В» сеялкасига тиркаладиган «СГС-72» аппаратидан фойдаланиш мумкин. Шунингдек маккажўхори ва сояни аралаштириб эгат оралатиб экиш усули тавсия қилинади.

Дон-дуккакли экинларни экиш билан бир маҳалда экинларни кейинчалик суғориш учун 100-120 сантиметр кенгликда эгат олиб кетилади.

Нут барча лалмикор ерларда узунасига, қатор оралари 45 ёки 60 сантиметр кенгликда экилади.

Лалмикор ерларда хашаки нўхат ғалла сеялкаси билан қатор ораси 15-30 сантиметр қолдириб экилади. Нўхатнинг ётиб қолмаслиги, комбайн билан йиғиштириб олиш мумкин бўлсин учун унга арпа қўшиб экилади. 1 гектар ерга 15-20 килограмм арпа сочилади.

ОЗИҚЛАНТИРИШ

Экинларни озиқлантириш учун нўхат, мош, ловия майдонларининг гектарига тахминан 20-25 килограмм азот, 60-80 килограмм фосфор кислотаси, сариқ тупроқ ерларда 35-40 килограмм калий окиси солиш керак.

Гўнг ерга шудгорлашдан олдин солинади. Фосфорли ва калийли ўғитларнинг 70-80 проценти ерга шудгорлаш олдидан, қолган қисми экиш ҳамда экинларни парвариш қилиш вақтида солинади.

Азотли ўғитлар экиш олдидан ерни ишлаш вақтида солинади, чунки ўсимлик ўсиш ва ривожланиш даврида унинг илдизидаги бактериялар ҳали яхши ривожланмаган бўлиб, ниҳол тупроқдан азот моддасини кўп талаб қилади.

Соя экиладиган ерларнинг гектарига ҳайдаш олдидан 60-100 килограммдан фосфор кислотаси ва 45-60 килограммдан азот, фосфор кислотасининг ярмиси ерни экиш олдидан ишлашда азот ва фосфор кислотасининг қолган ярмини ўғитнинг қолган қисмини озуқа сифатида солиш тавсия қилинади. Асосий ҳайдаш олдидан ҳар гектар ерга 5-10 тоннадан чиритилган гўнг солиш яхши натижа беради.

Нут экиладиган майдонларнинг ҳар гектарига ҳайдаш олдидан 3-5 тонна чиритилган гўнгга 2 центнер суперфосфат, 1,5 центнер калий тузини аралаштириб солиш керак.

ЭКИНЛАР ПАРВАРИШИ

Суғориладиган деҳқончилик шароитида дон-дуккакли экинларни парвариш қилиш — ўсиб чиққан нўхатни енгил борона билан бир сидра бороналаш, бошқа дон-дуккакли экинларни эса минерал ўғит билан озиқлантириш, суғориш, касалликларга ва зараркунандаларга қарши курашишдан иборатдир.

Бороналаш куннинг иккинчи ярмида ўтказилади. Бу вақтда ниҳолнинг мўртлиги йўқолган бўлади. Экин полосалар бўйлаб суғорилган тақдирдагина борона қилинади.

Ер ости суви чуқур бўлган ерларда нўхат ўсиши даврида икки марта, ер ости суви саёз бўлган жойларда эса бир марта суғорилади. Ёғингарчилик кўп бўладиган ва ер ости сувлари юза бўлган жойларда нўхат суғорилмаса ҳам бўлади.

Сувчиликка тажрибали кишиларни тайинлаш керак. Акс ҳолда, экин сувга кўллатиб юборилса, иссиқ кунларда унинг анча қисми қуриб қолади.

Суғориладиган деҳқончилик шароитида сояни парвариш қилиш — қатор ораларини ишлаш, экинни озиқлантириш, бегона ўтларни ўтоқ қилиш ва экинни суғоришдан иборатдир. Экин униб чиқиши биланоқ қатор ораларини ишлашга киришилади. Шундан кейин далани ўт босишига ва тупроқнинг етилишига қараб кейинги культивация ўтказилади. Қаторлардаги соя экинлари бир-бирига туташиб кетай деганда қатор ораларини ишлаш тўхтатилади. Ўсимлик ўсиш даврида бир ёки икки марта ўтоқ қилинади. Соя шоналаш, гуллаш ва уруғ боғлаш даврда эгат олиб ҳосил суви берилади.

Майдонлар нут кўкармасидан олдин ҳамда кўчат 6-7 сантиметр ўсганида борона қилинади. Агар қаттиқ қатқалоқ пайдо бўлса, ротацион мотига ёрдами билан ер юмшатилади. Қаторлар кундузи, ўсимлик бир оз сўлиган пайтда кўндалангига ёки қиясига борона қилинади. Хашаки нўхат то кўкариб чиққунча ва униб чиққанидан кейин енгил борона билан бороналанади. Қатқалоқ пайдо бўлганида уни юмшатишда ротацион борона ишлатилади.

ҲАШАРОТ ВА КАСАЛЛИКЛАРГА ҚАРШИ КУРАШ

Экинга гуллаш, ҳосил тўплаш даврида зарар етказадиган нўхат зерновкаси (брухус) энг хавфли зараркунанда ҳисобланади. Шунингдек, узун тумшуқ ҳам нўхатга катта зарар етказади.

Нўхат ва нутнинг энг кўп тарқалган касалликлари аскохитоз ва занглаш касалликлари, сояда эса фузариоз ва бактериал касалликлардир. Дон дуккакли экинларнинг касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашиш учун уруғликни хлор аралашмаси ёки хлорпикрин билан газлаш ё эса экишдан 1 ярим ой илгари бир тонна уруғликка 2-3 килограмм ҳисобидан 12 процентли дуст гексахлоран билан дорилаш керак.

Касалликнинг олдини олиш учун ҳар гектар ерга 12 процентли дуст гексохлорандан 15-20 килограмм чанглаш тавсия қилинади. Биринчи марта гуллаш вақтида, орадан 10-15 кун ўтгач иккинчи марта чангланади.

Кўк ҳолича ёки пичан тариқасида йиғиштириб олинадиган нўхат экини гексахлоран билан дориланмайди.

Нўхатнинг ва нутнинг аскохитоз, соянинг эса фузариоз ва бактериоз билан касалланишининг олдини олиш учун бир тонна уруғликка 4 килограмм гранозан, 5 килограмм «ТМТД» препарати қўшиб дориланади.

Мош, нўхат, ловия барглари ва поясини зарарлайдиган юқумли касалликларга қарши кураш мураккаброқдир. Шунинг учун ҳам касалликка чидамли сортларни танлаш, фақат соғлом экинлардан олинган уруғликларни экиш, гуллагунча касалликка йўлиққан ўсимликларни эса юлиб ва куйдириб ташлаш керак.

УРУҒЧИЛИК

Ҳар бир колхоз ва совхоз 1963 йилда дон-дуккакли экинларнинг уруғлик участкаси вужудга келтириши керак, токи шу экин майдонларини тобора кенгайтириш ва ҳосилдорликни ошириш учун хўжалик ўзини юқори сифатли уруғлик билан тўла таъминласин. Бунинг учун энг ҳосилдор, ўт босмайдиган ва сув билан яхши таъминланган ерлар ажратилмоғи керак.

Уруғлик учун белгиланган дон-дуккакли экинлар яхши тайёрланган ва ўғитланган ерларга экилиши лозим. Бу экинлардан энг мўл ҳосил олиш учун уларни ўз вақтида ва сифатли парвариш қилиш керак.

Уруғлик нави тоза бўлиши учун экинни ўсиш даврида мутахассис раҳбарлиги остида турига ва сортига қараб ўтоқ қилиш лозим.

ҲОСИЛНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШ ВА АСРАШ

Дон-дуккакли экинларни аввал ўриб, сўнгра янчиш ёки бир йўла комбайн билан йиғиштириб олиш мумкин. Лалмикор ерлардаги нут ва нўхатни истисно қилганда, ҳамма ҳолларда дон-дуккакли экинлар ҳосилини қуйидаги машиналар билан аввал ўриб, сўнгра янчиб йиғиштириб олиш тавсия этилади.

Ўриладиган қисмини ажратиш ва ётиб қолган ўсимликни кўтариш учун махсус мосламалар билан жиҳозланган «ЖБА-3,5» жаткалари ишлатилади. Бу жатка «ДТ-24-2», «Т-28» ва «Беларусь» тракторлари билан ишлатилади. Бу ишни «ПБ-2,1» мосламаси ўрнатилган «КСХ-2,1» косилкаси билан ҳам бажариш мумкин. Бу ҳолда агрегатга қўшимча решетка ўрнатиш керак.

Нўхатнинг ётиб қолганлиги ва дони бир текис етилмаганлиги уни йиғиштириб олишни қийинлаштиради. Шунинг учун нўхат ва мошни ҳосилнинг учдан бир қисми пишган пайтдан бошлаб ўриш тавсия қилинади. Нобудгарчиликни камайтириш учун одатда экин эрталаб, шабнам кўтарилмасдан туриб ўрилади.

Ўриб кетилган экин ўзиюрар «СК-3» ёки «СК-4» комбайнлар ва кам ҳосилли участкаларда ўзиюрар «С-4» ёки «С-4 М» комбайнлари билан йиғиштириб олинади. Бунинг учун комбайнларга «ПС-2» мосламаси ўрнатилади ва дон-дуккакли экинларни йиғиштириб олиш учун комбайнлар инструкцияга мувофиқ созланади.

Лалмикор ерлардаги нут ва нўхат, шунингдек суғориладиган участкалардаги паст бўйли соя ва нўхат комбайн билан йиғиштириб олинади. Нут ва нўхатнинг камида учдан икки қисми, соянинг эса ҳаммаси тўла пишгач ўрим бошланади.

Бу экинларни йиғиштириб олишда лалмикор Деҳқончилик илмий тадқиқот институти ишлаб чиққан ва махсус жиҳозланган «СК-3» ёки «СК-4» комбайнлари ишлатилади.

Асраш учун ажратилган нўхат, нут, ловия ва соя донининг намлиги 14 процентдан ошмаслиги керак. Тозаланган ва сортларга ажратилган дон ҳаддан ташқари нам бўлса, хирмонларда қуритилади. Сўнгра қуруқ ва шамол яхши юрадиган бинода сақланади.

МЕҲНАТНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ВА ҲАҚ ТЎЛАШ

Дон-дуккакли экинларни экишни маккажўхорикорлик (ем-хашак тайёрловчи) бригадаларига топшириш, уларга тегишли миқдорда трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ажратиб бериш тавсия қилинади.

Лалмикор зонадаги хўжаликларда бу экинлар ғаллакор бригадаларга бириктиб қўйилади.

Дон-дуккакли экинларнинг ҳосилдорлигини кўтаришдан колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида моддий рағбатлантиришнинг қуйидаги системаси тавсия этилади:

экинни сифатли ва белгиланган муддатларда экканлиги ҳамда бир текис ундириб олганлиги учун тракторчига у экиш даврида олган иш ҳақининг 50 проценти миқдорида мукофот бериш;

ҳосилни қисқа вақтда (ўн кун ичида) нест-нобуд қилмай йиғиштириб олганлиги (ўрганлиги, ўриб кетилган экинни йиғиштириб олгани ва янчгани учун) механизаторларга белгиланган маошига қўшиб 30 процент ҳақ тўлаш; айни пайтда тракторчи машинистларга ҳақ тўлаш ҳисоби 7 соатлик иш кунида бажариладиган смена нормасига қараб белгиланади.

Дон-дуккакли экинларни парвариш қилишда ишлайдиган колхозчиларга: ялпи ҳосил жиҳатидан планни бажарганлиги учун планда кўрсатилган маҳсулот нархининг 5 проценти миқдорида, планни ортиғи билан бажаргани учун пландан ташқари топширган маҳсулот қимматининг 50 проценти миқдорида, меҳнат ва моддий-пул маблағларини тежаб қолгани учун маҳсулот таннархини пасайтириш натижасида тежаб қолинган маблағнинг 50 проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади.

«...КЎП МИНГЛАБ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ТАЖРИБАСИ МАККАЖЎХОРИ БИЛАН БИР ҚАТОРДА ДОН ЕТИШТИРИШНИ ЎСТИРИШНИНГ АСОСИЙ РЕЗЕРВЛАРИДАН БИРИ — НЎХАТ ВА ЛОВИЯНИНГ БАҲОРИ ДОН ЭКИНЛАРИДАГИ САЛМОҒИНИ КЕСКИН КЎПАЙТИРИШ ЭКАНЛИГИНИ ЯҚҚОЛ КЎРСАТИБ БЕРДИ. НЎХАТ КАРПАТ ТОҒЛАРИНИНГ ЭТАКЛАРИДАН БОШЛАБ СИБИРЬ ВА ҚОЗОҒИСТОННИНГ ҚЎРИҚ ЕРЛАРИГАЧА БЎЛГАН ЖОЙЛАРДА ҲАР ГЕКТАРДАН 20-30 ЦЕНТНЕРДАН ВА УНДАН ҲАМ КЎПРОҚ ҲОСИЛ БЕРАДИ. МАККАЖЎХОРИНИ, НЎХАТ ВА ХАШАКИ ЛОВИЯНИ КЕНГ ЖОРИЙ ҚИЛИШ — ХУСУСИЙ ВАЗИФА БЎЛМАЙ, БАЛКИ ДЕҲҚОНЧИЛИГИМИЗНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЭНГ МУҲИМ ЙЎЛДИР».

Н. С. ХРУШЧЕВ.

Огоҳ бўлинг!

Ота саксондан ошибди. Кўпни кўрган кишилар ҳаётнинг аччиқ-чучугини яхши биладилар. Уларнинг кўпинча оила тотувлиги ҳақида, эр-хотин, қайната-келин муросаси ҳақида гап очиши ҳам эҳтимол шундандир. Отанинг ҳамма гаплари айланиб ўғли ва келинига, невараларига келиб тақаларди.

Суҳбат доираси кенгайиб, қўшниларга ҳам ўтди. Бекмуҳаммад ота кулиб-қувониб гапирар, қўшниларнинг номини такрор-такрор айтиб, ҳаммасини дуо қиларди. Аммо бир ном тилга олинганда унинг чеҳрасида сўлғинлик пайдо бўлди. Ҳали қувнаб-яйраб гапирганда у анча тетик, қарилиги ҳам унча сезилмаган эди. Энди пешона ажинлари қалинлашди. Кўзлари хиёл ичкарига тортилди. Соқолини тутамлаб, бир нуқтага тикилиб қолди.

Бу воқеа 1961 йилда бўлган экан. Бир киши келиб Бекмуҳаммад отани 3-4 уй наридаги қўшниси Хонсулув холанинг уйига чақириб кетди. Борса ҳовли тўла одам. Уни кўриб, ғала-ғовур сал босилди. Ҳовлининг йўлга чиқаверишдаги бурчагида ёшгина аёл пиқ-пиқ йиғлаб ўтирибди. Қўлида ёшгина гўдак бор. Ҳовлининг ўртасидаги сўрида ёши олтмишларга яқинлаб қолган бир аёл қўлларини пахса қилиб бобиллай кетди. Бекмуҳаммад ота бошини ердан кўтармай узоқ қулоқ солиб ўтирди. Бояги аёл ҳеч кимга сўз бермас, аҳён-аҳёнда сочларини силлиқ қилиб тараган олифта йигит унинг гапларини қувватлаб, йиғлаб ўтирган аёлга дўқ қиларди.

Отанинг сабри тугади. Она-бола Хонсулув ва Муҳаммадга насиҳат қилди. Аччиқ-аччиқ гапирди.

— 3 боланг билан келинни қувиб юборгани элдан номус қилмадингми, гўдакларнинг уволидан қўрқмадингми?

Бояги аёл — Хонсулувнинг келини Холдоной экан. Қайинона уни ҳайдаб, 2 боласини ажратиб олиб қолибди. Ярим йиллик ташналикдан кейин бечора онаноилож болаларини кўргани ўзи келган экан. Хонсулув болаларни унга кўрсатмабди. Шунга Холдоной эзилиб, бошини ургани жой тополмай ўтирибди.

Бекмуҳаммад отанинг ғазаби қайнаб кетди. Она учун ярим йил эмас, ярим кун жудолик осонми. Катта бўлишса ҳам бир нави эди. Тўнғичи Абдумуталим 6 ёшда, ундан кейинги Сожидаси энди учга чиқади. Ўзи туғиб шунчалик қилиб қўйган болаларини ўзи кўролмаса кўзларига олам қоронғу эмасми ахир! Ота зарда билан ўрнидан туриб уйга қамаб қўйилган болаларни олиб чиқди. Она болаларига, болалар онайизорига югурдилар. Шу тобда бутун қишлоқни ларзага келтирадиган дағал ҳайқириқ эшитилди.

— Тўхта! Қайт орқангга! — гўдакларга ҳайқирди отаси Муҳаммад. Болалар ҳовлининг ўртасида қотиб қолишди. Кўзларини мўлтиратиб бир онага, бир отага маюс телмуришарди. Холдоной беҳуш бўлиб ўтириб қолди. Тўпланган одамларнинг юрагига муз босилгандек бўлди. Кўплар ҳеч нима демай бош эгиб чиқиб кетдилар. Бу манзарадан юраги эзилган. Бекмуҳаммад ота ҳам кўзёшларини тиёлмади. Беҳуш ўтирган Холдонойнинг тепасига бориб, суяб ўрнидан турғизди:

— Йиғлама бўтам. Фарзанднинг уволи тутар буларни. Бу ёмон кунларнинг яхшиси ҳам бордир!— Ота уни бошлаб чиқиб кетди...

Афт-ангори кам учрайдиган бу олифта ҳозир Тошкент қишлоқ хўжалик институтида ўқийди. Ўзи КПСС аъзоси. Номини юқорида атаган эдик. Холдоной билан бирга яшаган пайтларида у ўрта маълумотли бўлиб, ўқитувчилик қиларди. Институтга киргач, кўринган қизга кўз сузадиган бўлиб қолди. Ёши улғайгани билан одамнинг қадрига етмаган кўнгли қора Хонсулув ҳам Муҳаммадга пишов бериб турди. Бегуноҳ келин гуноҳкор бўлди. Таъна тошлари, пичинг гаплар, турткилар азобида касалга чалиниб қолди. Она-бола шуни кутар эди. «Сен касалсан» дейишди-да, бир боласини қўлига тутқазиб, қишли-қировли кунларнинг бирида уни ҳайдашди.

Ўқитувчидан чиққан бу бетайин студент Холдонойдан олдин Анорхон исмли ўратепалик қизга уйланиб, уни ҳам қувган эди. У энди 30 ёшга кирди. Холдонойга 20 ёшида уйланган. Ким билсин, Анорхонни онаси билан бирга қувлаганда бу тирранча неча ёшда бўлган.

Муҳаммаддек ноқобил болани ўстирган Хонсулув Янгиер район, 2-«Боёвут» совхозининг 2-бўлимида туради. Яқинда унинг иккинчи ўғли Мамарайим Эгамқулов Ленинобод педагогика институтини тамомлаб келди. Хотини Янглиш билан 4 йил турмуш қилиб 2 фарзанднинг отаси бўлган эди. Дипломни олиб келган куниёқ у ҳам хотинини ҳайдаб юборди. Бу ишга ҳам онаси Хонсулув бош-қош бўлди.

Холдоной ҳамон болаларини кўришга ташнаю-зор. Муҳаммад ундан хабар олмайди. Холдоной Гулистон районидаги «Ленинград» колхозида отасининг уйида ўтирибди. У ёрдам сўраб Тошкент қишлоқ хўжалик институтига икки марта борди. Унинг айтишича институт партkomининг секретари Иброҳимовга йўлиқибди. Аммо у Холдонойнинг юрак дардларига қулоқ солмабди. Муҳаммад партия билетини чўнтагига солиб, кўринган қизга шилқимлик қилиб юрибди.

Болалар онага, она болаларга ташна. Икки ўғлининг уйини бузиб, 3 келинни хўрлаган Хонсулув эса кўчама-кўча дайдиб қиз қидирмоқда. Биз бу маккоранинг тўрига бошқа бир қиз илинмасин, огоҳ бўлинг, деб маслаҳат бермоқчимиз.

С. СУЛТОНОВ.

Хулқинг хунук бўлса...

Ҳусни пардоз билан
Очмоқ, безамоқ мумкин.
Аммо хулқ бўлса ҳунук,
Парда бўлолмас ҳусн.

Қ. МУҲАМАДЖОН.

ИТ ҲУРАДИ — КАРВОН ЎТАДИ

«Совет Иттифоқида сўнгги марта бўлган вақтимдан буён етти йил ўтди... Ҳозир бу ерда жуда кўп янгилик кўрдим. Энг таъсир қиладиган нарса — уй-жой қурилишининг кенг авж олдириб юборилганидир. Менингча, совет кишилари анча яхшироқ яшайдиган бўлиб қолганлар, уларнинг фаровонлиги ошган. Ана шу йиллар мобайнида Совет Иттифоқининг зўр иқтисодий тараққиётга эришганлиги сезилиб турибди ва ўз турмушлари тағин ҳам яхши бўлиб қолишига совет кишилари амин бўла беришлари мумкин... Мен Украинада «Дружба» колхозини бориб кўрдим. Фермаларнинг ғиштин бинолари, фермерларнинг шинам уйлари менга ёқди, шу уйларнинг ҳар бирида 4—5 тадан хона, иссиқ сув, газ бор...».

Бу гапни Америкада чиқадиган «Де-Мойн режистер трибюн» газетасининг редактори Лорен Сот бизларнинг биримиз — Украина телеграф агентлигининг мухбири билан суҳбатда айтган эди. Унинг ана шу гаплари 1962 йил 13 июлда «Правда» газетасида босилиб чиққан эди. Атиги ярим йил муқаддам Украинага келиб-кетган Америка журналистлари делегациясининг бошқа аъзолари ҳам бизнинг республикамиз тўғрисида яхши фикрлар билдирган эдилар.

Нельсон Рокфеллер қабилидаги Америка арбоблари хоҳиши билан 22 январь АҚШнинг бир қанча штатларида «Украинанинг мустақиллик куни» деб эълон қилинганлиги ҳақида бугун Нью-Йоркдан берилган хабарни эшитган пайтимизда, ана шулар эсимизга тушди. Бу, мантиққа сира ҳам сиғмайдиган нарса-ку! Улар шундай бир мамлакат тўғрисида «ғамхўрлик» қилишга қарор берибдиларки, бу мамлакатнинг катта-катта ютуқларга эришганлигини уларнинг ўз ватандошлари ҳам тан олган эдилар (бу кишиларни эса, коммунизм тарафдорлари қаторига сира ҳам қўшиб бўлмайди).

Америка корчалонларининг разилона кирдикори тўғрисида Нью-Йоркдан олинган хабарни Москва радиоси эшиттиргандан кейин, сурбетлик билан қилинган бу янги иғвогарликка республикамиз меҳнаткашлари қандай қараётганликларини кўрсатувчи фикрлар Украина телеграф агентлигига кўплаб кела бошлади. Биз турли касбдаги кишилар билдирган фикрдан фақат учтасини келтирамиз.

Киевлик бинокор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Украина ССР Олий Советининг депутати Петр Степанчук:

— Уни қарангки, бизнинг тўғримизда ким «ғамхўрлик қилибди?» Миллион-миллион кишиларнинг қони ва пешона тери ҳисобига бойлик орттирган капиталист Рокфеллер «ғамхўрлик қилган» эмиш. Унинг ўз мамлакатида неча юз минглаб ишсизлар бир тарелка ёвғон хўрда учун навбат кутиб туради, миллион-миллион негрларнинг бошига эса ҳайвонларнинг куни солиб қўйилган-ку.

Мен оддий бинокор ишчи ва Украина республикаси Олий Советининг депутатиман. Ватандошларим қандай турмуш кечираётганини мен яхши биламан. Мана ҳозир ҳам менинг бригадам киевликлар учун 120 квартирали уй-жойни қуриб битказаяпти. Ана шу уйнинг 8-қаватига чиқиб, жонажон пойтахтимга назар ташласам, унинг жамолига тўя олмайман. Бу — янги қурилишлар шаҳридир. Янги уйлар ва кўчалар бамисоли қўзиқориндек тез кўпайиб бораяпти. Кўп квартирали уй тахт қилиб битказилмаган кун йўқ, бу йил эса уй-жой қурилишининг суръатлари тағин ҳам кўпроқ ошади. Киевликлардан қарийб юз минг киши янги уйларга кўчиб киришади. Жонажон Коммунистик партия ва Совет ҳукумати биз, оддий меҳнаткашларга, ана шундай ғамхўрлик қилишаяпти.

Океан нарёғида туриб ўзича «валинеъматлик» қилмоқчи бўлган кишига азамат бобоhelp — запорожьелик казакларнинг Туркия султонига юборган мактубидаги сўзлар билан жавоб қайтаришим мумкин эди... Бир оз силлиқроқ қилиб шуни айтаманки, жаноб Рокфеллер, бизнинг совет полизимизга тумшуғингизни суқманг.

АҚШда 49 йил яшаган шоир ва ёзувчи Николай Тарновский:

— Жаноб рокфеллерлар, вагнерлар, скоттлар ва ҳоказолар! Узингизни гўл қилиб кўрсатманг! Худди сизнинг «мақталган» Американгизда, Уолл-стрит подшолигида халқ олигархиянинг темир панжаси остида қийналиб изтироб чекаётганлигини ва худди ана шу мамлакатнинг халқи озодликка зор-муҳтож эканлигини жаҳон халқлари билишади-ку, ахир. Жанубий штатларингизда қилинаётган ишлар-чи? Бу — бутун цивилизация учун исноддан бўлак нарса эмас-ку! Нью-Йорк шаҳрининг ўзида, шунингдек ана шу штатнинг ва бошқа штатларнинг кўпгина шаҳарларида негрлар билан пуэрторикаликларгина эмас, балки бошқа ирқ ва миллатга мансуб бўлган миллион-миллион кишилар ҳам озодликдан маҳрумдир. Мен сизнинг «подшолигингиз»да неча ўн йиллаб яшаб, сизнинг сохта «демократия»нгизнинг башарасини яхшилаб кўриб олганман. Менинг ўзим ҳам тўла гражданлик ҳуқуқларига эга эмас эдим, чунки келиб чиқиши инглиз-саксонлардан бўлмаган одамларга нисбатан ҳам Америкада ҳар хил чеклаш, камситиш чоралари қўлланилади.

Ҳозир Украина Совет Социалистик Республикасида, сиз «озод» қилмоқчи бўлган мамлакатда яшаяпман. Бу ниятларингизни ташланг! Украин халқи аллақачонлар — 1917 йилдаёқ подшолар ва сиз, жаноб рокфеллерлар ва вагнерлар сингари ҳар хил корчалонлар ҳукмронлигидан халос бўлган пайтидаёқ озодликка эришган! Украина озод ва мустақил мамлакатдир, украин халқи ҳеч қачон ҳозиргидек, ўз жонажон Совет ҳокимияти давридагидек ўзини эркин ҳис қилган эмас.

Эндиликда малакатимизнинг ҳамма бойликлари терещенколар, тишкевичлар, радзивиллар сингари бойлар қўлида эмас. Сиз худди мана шунга афсус емоқдасиз. Мамлакатимизнинг бойликлари бутун халқникидир. Ҳокимият ҳам халқнинг қўлида. Ана шу халқ сиз, жанобларга: Республикамиздан, бутун мамлакатимиздан қўлингни торт! — демоқда.

Колхозчи, Киев областидаги «Дружба» қишлоқ хўжалик артелининг раиси Василий Рубаник:

— АҚШ миллиардерларини Украина меҳнаткашлари тўғрисида шунчалик «ғам ейди», деб ҳеч қачон ўйламаган эдим! Сиз айтган эркинликнинг, америкача эркинликнинг бизга сира даркори йўқ. Бундай эркинлик бизнинг дидимизга тўғри келмайди. Бизнинг «Дружба» колхозимизга келиб, қандай яшаётганимизни бир кўринг. Фермерларингизнинг бизга ҳаваси келиши турган гап. Утган ёзда колхозимизга келган америкалик журналистлар ўзлари тасаввур қилган ярим хароба кулбалар ўрнида муҳташам уйларни, қашшоқлик ўрнига маъмурчиликни кўриб, ҳайрон қолишди. Украинамизнинг қандайлигини «Де-Мойн режистер трибюн» газетасининг редактори Лорен Сот ва бошқалардан сўранг, улар ҳамма нарсани кўришди, турмушимизни кўришди ва: Мана шундай қисқа муддат ичида, тағин шафқатсиз қирғинчилик урушидан кейин қандай қилиб шу каби катта-катта ютуқларга эришиш мумкин, деб таажжубланишди. Жаноб яхшилар, ишлар ана шундай!

Агар содда қилиб гапирадиган бўлсак, америкалик миллионерлар ва миллиардерлар қабилидаги «валинеъмат»ларгагина умид боғлаб, колхозчиларимиз сизнинг фермерларингиз ва ишчиларингиз сингари тишларини кавлаб юришларини истамаймиз, жаноб Рокфеллер! Океан нарёғидаги «хайрихоҳ»ларнинг ҳар қандай дуои-фотиҳалари ва ҳутбалари бизни коммунизмга олиб борувчи йўлдан қайтишга мажбур қила олмайди.

* * *

Нью-Йоркдан олинган хабар хусусида Совет Украинаси меҳнаткашлари билдирган фикрлардан яна ўнлаб келтириш мумкин эди. Лекин бу фикрлардан: ит ҳуради — карвон ўтади, деган маъно чиқаётганлиги шундай ҳам равшан бўлса керак.

В. МИХАЛЬЧЕНКО,
Н. КЛОЧКО,
В. ГНАТЕНКО,
Украина телеграф агентлигининг мухбирлари.
Киев, 23 январь.

Кўркам бино

Пойтахтимизнинг Навоий кўчасида яна бир янги бино қад кўтарди. Хоналарининг ёруғ ва шинамлиги, ташқи кўринишдан кўркамлиги жиҳатидан бу бино Тошкентдаги бошқа бинолардан ажралиб туради. У уч қаватдан иборат бўлиб, 30 хонаси, ўқиш зали бор.

Бино лойиҳасини «Узгоспроект» институтининг архитекторлари А. Балаев ва А. Файнлейб ўртоқлар тайёрлашган, 159-қурилиш трестининг 8-бошқармаси бинокорлари уни қисқа фурсат ичида қуриб битказдилар. А. Мусаев, Х. Қосимов, А. Ямпольская ва бошқа қурувчиларнинг ҳиссаси катта бўлди. Бино ёнида 600 кишига мўлжалланган мажлислар зали ҳам бор.

Бу янги бино Октябрь район партия комитетига берилди.

Суратда: бинонинг кўриниши.

В. Салов фотоси.

„ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ"

Қишлоқ хўжалик адабиёти, журналлари ва плакатлари нашриёти яқин уч йил ичида Москвада олти томлик янги «Қишлоқ хўжалик энциклопедияси» нашр этди.

Энциклопедия қишлоқ хўжалик ходимлари кенг доираси: колхоз раислари, совхоз директорлари, агрономлар, зоотехниклар, инженерлар, олимлар, партия ва совет ходимлари, студентлар учун, кўп сонли бутун қишлоқ хўжалик активи учун илмий — ишлаб чиқариш справка қўлланмаси бўлади.

Энциклопедияни яратишда мамлакатимизнинг кўпгина олимлари, агрономлари, зоотехниклари қатнашмоқда. Энциклопедияда қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига доир 2500 га яқин комплекс мақола босилиб чиқади. Ҳар бир том 80—85 босма листдан иборат бўлади.

«Сельхозиздат»да ТАСС мухбирига хабар қилинишича, биринчи том учун мақолалар ҳозирдаёқ олинган ва кўкламгача босмахонага топширилади. Биринчи томнинг келгуси йил бошида чиқиши кутилади. Қишлоқ хўжалик энциклопедиясини нашр этиш учун тайёргарлик ишларига таниқли олимлар ва мутахассислардан иборат редакцион коллегия раҳбарлик қилмоқда. Нашрни муҳокама қилишда юздан ортиқ илмий-тадқиқот институтларининг ва олий ўқув юртларининг ходимлари иштирок этмоқда. (ТАСС).

Ўзбекистон ёзувчилар союзининг пленуми

24 январда Ўзбекистон ёзувчилар союзи правлениесининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ташкилий масалалар муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ёзувчилар союзи правлениесининг иккинчи секретари қилиб адабиётшунос Г. П. Владимиров сайланди. Союзнинг ташкилий масалалар бўйича секретари ўртоқ Р. Бобожон бошқа ишга ўтганлиги учун вазифасидан озод қилинди. Драматург Ғ. Жаҳонгиров союзнинг ташкилий масалалар бўйича секретари қилиб сайланди.

Янги ҳаво йўллари

Тошкент — Ашхобод — Минеральные воды — Москва янги ҳаво трассаси бўйлаб мунтазам пассажир ҳаракати очилди. Бу йўлнинг узунлиги 3,5 минг километрдан ортади. Маршрутда яқинда мамлакатимиз ҳаво йўлларига чиқарилган «ТУ—124» реактив самолётлари хизмат қилмоқда.

Тошкент аэропорти бошлиғининг ўринбосари А. И. Трибуцкий ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни хабар қилди:

— Янги ҳаво йўллари Тошкентдан мамлакатнинг кўпгина бурчакларига олиб боради. Ҳозир Ўзбекистон пойтахтидан парвоз қилган самолётлар Москва, Ленинград, Олмаота, Боку, Тбилиси, Ашхобод, Фрунзе, Душанба, Симферополь, Свердловск, Новосибирск, Адлер, Қарағанда, Омск, Челябинск, Куйбишев ва Совет Иттифоқининг бошқа кўпгина шаҳарларига бориб қўнмоқда. Ватанимизни Афғонистон, Ҳиндистон, Бирма, Индонезия билан боғловчи маршрутлар Тошкент орқали ўтади.

14 январдан бошлаб Тошкент—Новосибирск трассаси Иркутскkача узайтирилди. Шу йилнинг охирида Хабаровск билан мунтазам пассажир алоқаси бошланади.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ХАЗИНАЛАР ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

ГАВАНА, 23 январь. ТАСС мухбири М. Бузивский хабар қилади: «Биз Кубанинг шунча бой эканини билмаган эдик»—бу сўзларни кубаликлардан тез-тез эшитиш мумкин.

Ҳақиқатдан ҳам Куба фойдали қазилмаларга жуда бой. Унинг ери остида нефть, торф, темир, никель, хром, марганец рудалари кўп. Аммо, Куба халқи бу бойликлар ҳақида революция ғалаба қилгандан кейин, у ўз мамлакатининг ҳақиқий эгаси бўлиб қолганидан кейингина билди.

Кубада минерал ресурслар институти ташкил қилинганига бир йилдан салгина кўп вақт ўтди. Институт олдига мамлакатда мавжуд бўлган фойдали қазилмаларни қидириб топиш ва уларнинг миқдорини аниқлаш вазифаси қўйилган эди. Институт ишга тушган кундан бери жуда катта иш қилди.

Институт директори Хесус Суарес Гайол ТАСС мухбири билан бўлган суҳбатда қуйидагиларни айтди.

Куба ер ости фойдали қазилмаларига бой. Аммо улар революциягача кам ва системасиз ўрганилган эди. Геология-қидирув ишлари, асосан, Америка компаниялари томонидан ёки Америка мутахассислари жалб қилингани ҳолда хусусий кишилар томонидан олиб борилар эди. Бу ишларнинг натижалари Куба халқига сира маълум қилинмас эди. Топилган манбалардан ваҳшиёна фойдаланар эдилар.

Ҳозир, деди директор, буларнинг ҳаммаси орқада қолди. Энди бизнинг халқимиз ўз бойликларини яхши билади. Бу ишда Кубада ишлаётган совет мутахассис-геологларининг хизмати каттадир.

Бизнинг мамлакатимизга, деб давом этади Гайол, кўп нефть керак. Биз совет мутахассислари ёрдами билан денгизда нефть қидиришга киришдик. Совет Иттифоқидан махсус пармалаш асбоб-ускуналарини олдик. Баҳорда пармалаш ишларини бошлаймиз. Нефтни қуруқликда ҳам қидириш соҳасида катта ишлар қилинди. Масалан, 1961 йилнинг охирида Камагуэй вилоятида йирик нефть манбаи топилган эди. Ҳозир у мамлакатдаги нефтнинг тўртдан уч қисмини беради.

Совет мутахассислари Кубадаги никель рудаларининг ҳақиқий запасларини аниқлашга ёрдам бердилар. Бу нарса ишлаб турган никель комбинатларинингина эмас, балки қурилиши мўлжалланган комбинатларнинг ҳам ишини тўғри планлаштиришга имкон беради.

Куба ва Совет мутахассислари томонидан Сапата ярим оролида топилган торф запаслари Куба экономикаси учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Қилинган ҳисобларга кўра, бу запаслар 700 миллион тоннадир. Бунинг ўзи ўн йилларга етади. Ана шу районда 200 минг киловатт қувватга эга бўлган электростанция қурилади. Станция торф билан ишлайди.

Институт директори И. П. Новохатский раҳбарлигидаги совет геологлари группасининг ишига юқори баҳо берди. Ҳозирги вақтда, деди директор, бу группа Кубанинг геологик картасини тузиш устида иш олиб бормоқда ва Кубада олиб борилган қидирув ишлари натижасини умумлаштирувчи уч томлик илмий асарни тайёрламоқда.

Бизнинг мамлакатимизга, деди сўзининг охирида Гайол, жуда кўп малакали геолог кадрлар керак. Ахир биз кадрларни фақат революция ғалаба қилгандан кейингина тайёрлай бошладик. Шунинг учун ҳам совет мутахассисларининг Кубага кўрсатаётган катта ёрдами бизга бениҳоя зарурдир. Улар турли ихтисосдаги 250 та кубалик техникларни: геологлар, лаборантлар, операторлар, геофизиклар, ҳисобчиларни тайёрлашга ёрдам бердилар. Ҳозир улар совет мутахассислари ва бошқа социалистик мамлакатлардан келган мутахассислар билан биргаликда Куба ер ости бойликларини қидириб топиш ва уларни янги ҳаёт қураётган халқ хизматига қўйиш учун тинмай меҳнат қилмоқдалар.

ХАЛҚНИНГ ХОҲИШИЧА

РИО-де-ЖАНЕЙРО, 23 январь. (ТАСС). Бразилия миллий конгрессининг депутатлар палатаси мамлакат конституциясига киритилган тузатишнинг бекор қилинишини асосий кўпчилик овоз билан ёқлади. Ана шу тузатишга асосан республика президентининг ваколатлари жуда чеклаб қўйилган эди. Сенат худди шу хилдаги қарорни 18 январдаёқ қабул қилганлиги учун Бразилияда 16 ой ҳукм сурган парламент системаси бекор қилиниб, мамлакатда бошқаришнинг президентлик формаси яна жорий этилади.

Бразилия миллий конгрессининг қарори 6 январда ўтказилган плебисцит натижаларига мувофиқ қабул қилинди, бу плебисцит вақтида бразилияликларнинг мутлоқ кўпчилиги мамлакатга реакция томонидан мажбуран қабул қилдирилган ҳозирги бошқариш формасини бекор қилиш учун овоз берган эди.

Мамлакат бош министри Эрмес Лима ҳозирдаёқ истеъфога чиқиб кетди. Янги ҳукуматни мамлакат президенти Гулартнинг ўзи тузади. Бу ерда янги ҳукуматга илгариги бош министр Эрмес Лима, илгариги ташқи ишлар министри Сантьяго Дантас, илгариги бош министр Танкредо Невес ва Бразилиянинг бошқа бир қанча таниқли арбоблари кирса керак, деб кутмоқдалар.

СПОРТ ХРОНИКАСИ

! «А» класси бўйича СССР биринчилиги мусобақаларида қатнашиш учун Тошкент командалари Одесса ва Ленинград шаҳарларига жўнаб кетдилар. «Динамо» волейболчилари Одессада Ленинград ва Одесса шаҳарларининг армия командалари ва Киев темирйўлчилари билан учрашадилар. «Таштекстильмаш» баскетболчи қизлар командаси эса Ленинград шаҳрида мамлакатнинг энг кучли коллективлари билан II та ўйин ўтказади. Ҳамшаҳарларимиз составида спорт мастерлари Р. Салимова, Н. Чернишева, Т. Томина, А. Черкашина ва бошқалар бор.

! СССР спорт жамиятлари ва ташкилотлари Союзининг Марказий Совети тошкентлик Н. Рибченко (отиш спорти), В. Зеленко (кураш) ўртоқларга спорт мастери деган фахрли ном берди. Енгил атлетика бўйича Г. Горб ва от спорти бўйича А. Нечепуренко Бутуниттифоқ категорияли судья номини олдилар.

! Тошкентда традицион республика енгил атлетика кросси ўтказилди. Кўнгилли спорт жамиятларининг юзга яқин кучли спортчилари стартга чиқдилар. Умумкоманда ҳисобида «Спартак» вакиллари ғолиб чиқдилар. Иккинчи ўринни «Пахтакор» енгил атлетикачилари ва учинчи ўринни «Буревестник» командаси эгаллади.

П. КОНОВАЛОВ.

РЕАКЦИОН ҚОНУН АМАЛДА

НЬЮ-ЙОРК, 23 январь (ТАСС). Қўпорувчилик ҳаракатлари устидан контроль қилиш бошқармаси «Уоркер» газетасининг ходими Луис Вейнстокка машъум Маккарэн қонуни асосида юстиция министрлигида рўйхатдан ўтишни таклиф қилди.

Л. Вейнсток — бошқарма ана шу антидемократик қонун асосида рўйхатдан ўтишни таклиф қилган тўққизинчи кишидир. Рўйхатдан ўтишга таклиф қилинган шу тўққиз кишининг ҳаммаси ҳам қонун асосий конституцион гарантияларни бузади, деб айтиб, рўйхатдан ўтишни рад қилганлар.

ВАШИНГТОН-ДАГИ УЧРАШУВ

ВАШИНГТОН, 24 январь. (ТАСС). Кеча бу ерда СССРнинг БМТдаги доимий вакили Н. Т. Федоренко ва қуролсизланиш билан шуғулланувчи 18 мамлакат комитетидаги совет делегациясининг бошлиғи С. К. Царапкин билан АҚШ қуролсизланиш ва қурол-яроғлар устидан контрол қилиш агентлигининг директори У. Фостер ва қуролсизланиш билан шуғулланувчи 18 мамлакат комитетидаги АҚШ вакилининг ўринбосари Ч. Стелленинг олтинчи учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашув ядро қуроли синовларини тўхтатиш масаласига бағишланган эди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИЗОР ● ТЕАТР ● КИНО ● КОНЦЕРТ

ТЕЛЕВИДЕНИЕ 26 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Чумоли Ферда** (мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун чехословак қўғирчоқ фильми). 18.35 — **Телевизион янгиликлар** 18.50 — **Эстрада концерти** (телетомошабинлар талабига мувофиқ).

Рус тилида: 19.50 — **Пионерия киножурнали**, 20.00 — **Телевизион янгиликлар**, 20.15 — **Фан ва техника** киножурнали, 20.25 — **Концерт** (Темир йўлчилар ва «Қизил тонг» тикув фабрикаси маданият саройларининг бадиий ҳаваскорлари ижросида). 21.05—**Ҳамма уй-уйига** номли киноповесть (катталар учун). 22.45 — **Сўнгги ахборот** (ўзбек ва рус тилларида)

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Оилада бола тарбияси** (ота-оналар учун суҳбат). 18.30 — **Пётр I** номли бадиий фильмнинг биринчи серияси.

Ўзбек тилида: 20.05 — **Замондошимиз образи экранда** (ёшлар учун), 20.35 — **Қалб кечирмайди** номли бадиий фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/I да **Кашмир қиссаси**, 27/I кундуз **Коппелия**, кечқурун **Дилором**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 26/I да **Олов**, 27/I да янги спектакль **Юлий Цезарь**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 26/I да **Кимга тўй, кимга аза**, 27/I да **Кўзи булоқ**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА —27/I кундуз соат 1 ярימда мактаб абонементи бўйича 7, 8, 9, 10, 11- синф ўқувчилари учун **«Республикамизнинг қўшиқ ва рақслари»** деган темада **суҳбатли концерт**. 27, 29, 30, 31/I да **Озарбайжон давлат ашула ва рақс ансамблининг гастроллари**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Украина цирки артистлари ва Зинаида Тарасованинг сўнгги гастроллари**. Кеч соат 7 яримда бошланади. Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда.

КИНО

Сафра — «ВАТАН» (кундуз соат 3, кеч 5, 6-40 ва 8-20 минутда), «МИР» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Бир қишлоқ йигитлари — «ВАТАН» (эрталаб соат 10, 11-40, кундуз 1.20 ва кеч 9-45 минутда).

Салбчилар (1 ва 2- серия) — «МИР» (кундуз соат 2, кеч 5 ва 8 да).

Уч мушкетёр —«НАВОИЙ» номли, «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Улимга ҳукм қилинган қочди— «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Қўрқоқ — «СПУТНИК» (эрталаб соат 10 кундуз 2 кеч 6 ва 10 да). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 кундуз 2, кеч 6 ва 10 да). «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун). «СПУТНИК» (эрталаб 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да).

Тош устидаги гул — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 12, 4 ва кеч 8 да).

Буюк Карузо — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного и сельского областных Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари — 25885. Секретариат — 34808. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик бўлими —29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат, транспорт ва маҳаллий ахборот бўлимлари —33786. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31936. Эълонлар бўлими — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р: 06656. ИНДЕКС 64695 А.—1516.